

Begroting 2019

AANBIEDING BEGROTING 2019

Met genoegen bieden wij uw raad de Programmabegroting 2019 en de meerjarenbegroting tot en met 2022 aan. Het betreft de eerste begroting van het nieuwe college. De programmabegroting 2019 is vertaald naar de productenbegroting die ter inzage ligt.

De indeling van de begroting 2019 is dit jaar een bijzondere, omdat het collegeprogramma “Druten daagt uit” nu in zijn geheel is opgenomen als programmaplan. Na akkoordbevinding en vaststelling door de raad, worden de items uit het collegeprogramma geschaard onder de bekende programma’s die uw raad heeft vastgesteld en hanteert.

Wij zien een voortzetting van het positieve financiële beeld van de Voorjaarsnota 2018. Dit betekent dat ons huishoudboekje goed op orde is waarbij we aandacht blijven houden voor lage lasten voor onze inwoners. Positief is dat wij er in geslaagd zijn een sluitende begroting aan te bieden, waarbij we veel plannen uit het collegeprogramma “Druten daagt uit!” financieel konden inpassen.

Met vaststelling van de programmabegroting 2019 geeft u de hoofdzaken van het beleid voor 2019 aan. In een goed samenspel tussen uw raad en ons college wordt vervolgens gewerkt aan de realisering daarvan. Dit vanuit de rolverdeling waarbij uw raad kaders stelt, hoofdlijnen van beleid formuleert en controleert en waarbij ons college voorstellen aan uw raad voorbereidt, voorlegt en bestuurt. De raad en het college zijn samen verantwoordelijk voor het gemeentelijk beleid.

Graag geven wij op deze wijze samen met uw raad verder vorm en inhoud aan het collegeprogramma “Druten daagt uit!”

Burgemeester en wethouders van Druten,

de secretaris,

de burgemeester,

mr. drs. A.J.E.M. Buise-Jansen

drs. L.J.E.M. van Riswijk

Inhoud programmabegroting 2019

Aanbieding begroting 2019-2022

Financiële Begroting

1 Algemeen	1
2 Overzicht van baten en lasten 2019	2
3 Meerjarig overzicht baten en lasten programma's	3
4 Berekening EMU-saldo	4
5 Uitgangspunten ramingen 2019	4
6 Keuzes in de begroting	6
6.1 Eenmalige middelen 2019	6
6.2 Correcties meerjarenbegroting reeds verwerkt	6
6.3 Voorlopige ramingen 2019-2022	6
6.4 Toelichting ramingen per programma	6
6.5 Decentralisaties sociaal domein	8
6.6 Vennootschapsbelasting	8
7 Financiële positie	8
7.1 Investeringsvolume 2019-2022	9
7.2 Financiering	10
7.3 Verloop van reserves en voorzieningen	10
7.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	11
8 Bestedingsplan	12
8.1 Meerjarenbegroting 2019 - 2022	12

Beleidsbegroting

1 Programmaplan	17
1.1 Collegeprogramma	19
1.2 Beleidsindicatoren	28
2 Paragrafen	31
2.1 Lokale heffingen	33
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	39
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	55
2.4 Financiering	59
2.5 Bedrijfsvoering	63
2.6 Verbonden partijen	65
2.7 Grondbeleid	77
3 Vaststellingsbesluit	79

Bijlagen

EMU saldo	81
Overzicht incidentele baten en lasten programma's	83
Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	84
Lijst van gebruikte afkortingen	87

FINANCIËLE BEGROTING

1. ALGEMEEN

Inleiding

De financiële begroting geeft inzicht in de algemene uitgangspunten waarop de ramingen van de baten en lasten van de verschillende programma's van 2019 zijn gebaseerd, gevolgd door een samenvatting en toelichting op de belangrijkste verschillen met de begroting 2018. Daarna volgt een beschrijving van de financiële positie van onze gemeente, met aandacht voor de geplande investeringen, financiering en de reserves en voorzieningen.

2. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Onderstaand overzicht toont de baten en lasten per begrotingsprogramma. De saldi van de programma's vormen opgeteld het totaal saldo van baten en lasten. De begrote toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden per programma in beeld gebracht. Deze worden verrekend met het totaal saldo van baten en lasten, waarna het geraamd resultaat tot stand komt. Op deze wijze kan de raad bij de begroting zien welke bedragen aan het eigen vermogen worden onttrokken of toegevoegd.

Budgetautorisatie van de programma's

Met het vaststellen van de begroting 2019 autoriseert de raad het college van burgemeester en wethouders tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het onderstaande overzicht. Op basis hiervan stelt het college een meer gedetailleerde productenramingen 2019 vast.

Het overzicht van baten en lasten is als volgt opgebouwd (-/- is nadelig)

Begrotingsjaar 2019

	Baten €	Lasten €	Saldo €
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	557.199	2.355.173	-1.797.974
1 Veiligheid	5.151	1.247.433	-1.242.282
2 Verkeer en vervoer	71.757	2.341.920	-2.270.163
3 Economie	90.150	367.776	-277.626
4 Onderwijs	336.401	2.085.072	-1.748.671
5 Sport, cultuur en recreatie	437.184	3.115.798	-2.678.614
6 Sociaal domein	4.109.173	18.151.262	-14.042.089
7 Volksgezondheid en milieu	3.808.182	4.422.141	-613.959
8 Wonen en bouwen	578.323	1.393.462	-815.139
Algemene dekkingsmiddelen	30.974.996	442.565	30.532.431
Overhead	470.554	4.711.300	-4.240.746
Heffing VPB	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	10.000	-10.000
Saldo baten en lasten	41.439.070	40.643.902	795.168
Toevoegingen/onttrekkingen reserves			
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	313.945	0	313.945
1 Veiligheid			
2 Verkeer en vervoer	1.781.098	1.796.828	-15.730
3 Economie			
4 Onderwijs		23.278	-23.278
5 Sport, cultuur en recreatie	3.366		3.366
6 Sociaal domein	1.243.515	1.290.885	-47.370
7 Volksgezondheid en milieu	75.407		75.407
8 Wonen en bouwen	71.379		71.379
Subtotaal mutaties reserves	3.488.710	3.110.991	377.719
Resultaat	44.927.780	43.754.893	1.172.887

3. MEERJARIG OVERZICHT BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S

LASTEN Omschrijving programma	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0 Bestuur en ondersteuning	7.081.964	9.046.050	7.519.039	7.577.717	7.795.595	7.929.055
1 Veiligheid	1.029.973	1.205.568	1.247.433	1.304.932	1.363.651	1.393.016
2 Verkeer en vervoer	1.800.105	2.483.296	2.341.920	2.357.901	2.404.624	2.452.709
3 Economie	81.834	987.333	367.776	347.693	270.578	277.467
4 Onderwijs	2.055.682	2.028.025	2.085.072	2.102.958	2.110.835	2.116.282
5 Sport, cultuur en recreatie	3.417.504	3.291.563	3.115.798	3.038.464	3.087.553	3.139.618
6 Sociaal domein	16.284.076	18.246.041	18.151.262	18.209.169	18.217.006	18.291.410
7 Volksgezondheid en milieu	4.239.427	4.298.332	4.422.141	4.626.677	4.668.829	4.765.097
8 Wonen en bouwen	1.774.899	1.934.638	1.393.462	1.450.210	1.489.550	1.531.073
<i>Subtotaal lasten programma's</i>	<i>37.765.464</i>	<i>43.520.844</i>	<i>40.643.902</i>	<i>41.015.722</i>	<i>41.408.222</i>	<i>41.895.727</i>
BATEN Omschrijving programma	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0 Bestuur en ondersteuning	30.074.025	31.399.183	32.002.749	32.749.919	33.339.520	33.972.827
1 Veiligheid	5.369	5.050	5.151	5.254	5.359	5.466
2 Verkeer en vervoer	209.968	138.760	71.757	73.194	74.658	76.151
3 Economie	65.798	580.051	90.150	90.260	46.400	47.570
4 Onderwijs	294.466	356.462	336.401	336.348	336.304	336.489
5 Sport, cultuur en recreatie	479.426	433.080	437.184	445.929	454.847	463.943
6 Sociaal domein	4.231.886	4.211.362	4.109.173	4.128.613	4.148.183	4.167.886
7 Volksgezondheid en milieu	3.656.322	3.811.347	3.808.182	3.962.375	4.082.661	4.207.435
8 Wonen en bouwen	1.174.205	731.090	578.323	616.445	630.483	660.745
<i>Subtotaal baten programma's</i>	<i>40.059.870</i>	<i>41.666.385</i>	<i>41.439.070</i>	<i>42.408.338</i>	<i>43.118.415</i>	<i>43.938.512</i>
Totaal saldo van baten en lasten	2.294.406	1.854.459	795.168	1.392.616	1.710.193	2.042.785
<i>Toevoeging / onttrekking aan reserves:</i>						
0 Bestuur en ondersteuning	2.727.890	4.174.676	313.945	27.666	166.379	350.707
1 Veiligheid			-			
2 Verkeer en vervoer	1.698.988	43.589	15.730	16.108	16.494	16.890
3 Economie	120.994	102.541	-			
4 Onderwijs	6.752	22.732	23.278	23.837	24.409	24.995
5 Sport, cultuur en recreatie	7.978	56.243	3.366	3.433	3.502	3.572
6 Sociaal domein	18.545	128.571	47.370	10.666	3.200	-
7 Volksgezondheid en milieu	65.031	210.700	75.407	149.239	45.360	8.592
8 Wonen en bouwen	4.790	339.161	71.379	73.520	75.727	78.002
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>973.914</i>	<i>5.032.749</i>	<i>377.719</i>	<i>224.578</i>	<i>79.493</i>	<i>319.610</i>
Geraamd resultaat	3.268.320	3.178.291	1.172.887	1.617.195	1.630.701	1.723.175

4. BEREKENING EMU-SALDO

Het EMU saldo is een saldo op kasbasis. Binnen de gemeentebegroting wordt hier niet op gestuurd. Sinds 1985 geldt voor de gemeenten het stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat wij sturen op het saldo van de begroting en de rekening en niet op de vraag of dit saldo een positieve, dan wel negatieve kasstroom genereert. Voor een specificatie hiervan verwijzen wij u naar de bijlage die in deze begroting is opgenomen.

5. UITGANGSPUNTEN RAMINGEN 2019

Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad de rekentechnische uitgangspunten van de programmabegroting 2019 en meerjarenschijven 2020-2022 vastgesteld. Eventuele bijstellingen worden hierna in dit hoofdstuk toegelicht.

Bestaand beleid

Uitgangspunt voor de op te stellen begroting 2019 is het bestaand beleid zoals dat door de gemeenteraad in de begroting 2018-2021 is vastgesteld, inclusief de door de raad goedgekeurde wijzigingen hierop. Bestaand beleid is dat ramingen worden aangepast aan autonome ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld areaaluitbreidingen of contractueel afgesproken indexeringen. Aan deze autonome ontwikkelingen liggen dus geen beleidswijzigingen ten grondslag.

De bepaling van de nominale ontwikkelingen, in het bijzonder de verwachte loon- en prijsstijging, wordt gebaseerd op gegevens zoals die zijn opgenomen in de recentste Macro Economische Verkenningen (MEV), CPB prognoses en/of de meicirculaire 2018.

Voor de samenstellingen van de ramingen 2019 en volgende jaren wordt voorgesteld de volgende uitgangspunten te hanteren:

Loonstijging

Met ingang van 1 januari 2018 is de formatie ingebracht in de Werkorganisatie Druten-Wijchen. In de gemeentelijke bijdrage aan de WDW is de loonwaarde van de ingebrachte formatie verwerkt. De functies zijn geraamd op het maximum van de functierang. Bij de samenstelling van de begroting 2019 wordt uitgegaan van de voor 2018 geraamde personele lasten met een indexering van 3,5%. Deze indexering is gebaseerd op de laatste prognoses van de loonkostenvoet uit de meicirculaire 2018.

De loonstijging bestaat uit een drietal componenten:

- De mutaties in de contractlonen zoals die worden afgesproken in de gemeentecao (de huidige cao loopt tot 1 januari 2019);
- Veranderingen in werkgeverslasten, waaronder ook de lasten voor pensioenen;
- Incidentele component.

Prijsstijging/ inflatiecorrectie

Voor het saldo van prijsgevoelige uitgaven minus prijsgevoelige inkomsten wordt prijscompensatie toegepast. De compensatie is gebaseerd op de prijsmutatie bruto binnenlands product (bbp), uit de meest recente CPB-raming. De gemeente Druten heeft voor de begroting 2019 een prijscompensatie van 1,6% voorgesteld als index. In de meicirculaire van het gemeentefonds 2018 is de prijsontwikkeling naar boven bijgesteld, en wordt deze nu voor 2019 op 2,4% geraamd. De gemeente Druten rekent voor de begroting 2019 met 2%.

Loon- en prijsaanpassing gesubsidieerde instellingen

Voorgesteld wordt om meerjarig de nullijn te hanteren voor alle gesubsidieerde instellingen, met uitzondering van de gemeenschappelijke regelingen GGD, Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, MARN, MGR en de ODRN. Voor deze GR'en zijn financiële begrotingsrichtlijnen 2019 regio Nijmegen vastgesteld. Deze neemt de gemeente Druten over en past op de gemeentelijke bijdragen ingaande begrotingsjaar 2019 een index van 2% toe.

Rente

Voor de lange rente wordt voor 2019 2% begroot. Voor toerekening van rente aan het eigen vermogen wordt eveneens dit rentepercentage gehanteerd. Voor nieuwe investeringen wordt het berekende omslagpercentage van 2% toegepast. Voor de rente op kortlopende leningen, m.n. kasgeld, wordt voorgesteld om voor de komende jaren een percentage te hanteren van 0%.

Netto-toename aantal woningen

In 2017 is het aantal woningen toegenomen met 126. De prognose voor 2018 t/m 2022 is een netto-toename van woningen oplopend van 65 in 2018 tot 80 woningen in 2022.

Aantal inwoners

Het definitief aantal inwoners per 1 januari 2018 bedraagt 18.706 (1 januari 2017:18.563). In 2017 zijn er dus 143 inwoners bijgekomen. De komende jaren wordt uitgegaan van een geleidelijke toename van woningen per jaar, welke is gebaseerd op de vastgestelde regionale Woonagenda waarin gemiddeld 80 woningen per jaar als richtlijn voor de gemeente Druten is afgegeven. Gelet op de toename van het aantal woningen voor de periode 2018-2021 en de gemiddelde bevolkingsgroei van de afgelopen jaren wordt voorgesteld de jaarlijkse groei van het aantal inwoners hierop af te stemmen en deze te ramen op 100 personen voor het jaar 2018 oplopend tot 120 in 2022.

Algemene uitkering

De programmabegroting 2019 is opgesteld op basis van de meicirculaire 2018.

Gemeente Druten

			Werkelijk 1-1-2017	Werkelijk 1-1-2018	Raming 2019	
A. Sociale structuur						
• Aantal inwoners			18.563	18.706	18.806	
van 0 - 20 jaar (vanaf 2019 definitie gewijzigd in 0 - 18 jaar)			4.347	4.302	3.761	
van 20 - 65 jaar			10.993	11.000	11.604	
van 65 jaar en ouder			3.223	3.404	3.441	
• Bijstandsgerechtigden			286	299	289	
			Werkelijk 1-10-2017	Raming 2018	Raming 2019	
B. Functie						
• Leerlingen: SO/VSO (speciaal onderwijs)			273	273	267	
• Leerlingen: VO			1.748	1.759	1.710	
• Leerlingen: Bijzonder basisonderwijs			1.191	1.181	1.159	
• Leerlingen: Openbaar basisonderwijs			342	330	323	
			Werkelijk 1-1-2017	Raming 2018	Raming 2019	
C. Fysieke structuur						
• Oppervlakte gemeente in hectares			4.245	4.245	4.245	
• Aantal woonruimten			7.807	8.225	8.290	
	Werkelijk 2017		Raming 2018		Raming 2019	
D. Financiële structuur (euro's)	Totaal	Inwoner	Totaal	Inwoner	Totaal	Inwoner
• Lasten	37.765.464	2.034	43.520.844	2.327	40.643.902	2.161
• Opbrengst belastingen	4.341.129	234	4.672.230	250	4.963.343	264
• Algemene uitkering Gemeentefonds	15.560.171	838	17.305.303	925	24.565.912	1.306
• Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	66.528.068	3.584	67.893.836	3.630	70.336.929	3.740
waarvan grondbedrijf	7.059.106	380	7.237.968	387	5.203.232	277
• Reserves en voorzieningen	16.290.327	878	16.197.453	866	18.598.848	989
• Langlopende geldleningen	41.138.310	2.216	40.376.215	2.158	41.084.288	2.185

- De vermelde aantallen voor de begroting 2019 zijn gebaseerd op de ramingen van de verdeelmaatstaven ten behoeve van de berekening uitkomsten meicirculaire 2018.
- Verschil aantal woonruimten 2017-2018 wordt veroorzaakt door nieuwe BAG definitie CBS.

6. KEUZES IN DE BEGROTING

Onderstaande keuzes, die van invloed zijn op het begrotingssaldo of het financieel meerjarenbeleid, zijn nog niet in de begroting 2019 verwerkt. Wij vragen u om in te stemmen met deze keuzes.

6.1. Eenmalige middelen 2019

De eenmalige middelen als gevolg van bespaarde rente bedragen € 345.094. Daarnaast nemen we in de begroting 2019 een post voor onvoorzien op ter hoogte van € 10.000. Ten gunste van de exploitatie wordt € 80.000 ingezet, dit ter dekking van het calamiteitenbudget. Dit onder de restrictie dat het saldo van bespaarde rente toereikend is. Het bedrag eenmalige middelen 2019 bedraagt € 265.094.

6.2. Correcties meerjarenbegroting reeds verwerkt

De begroting 2019-2022 is opgesteld op basis van de meicirculaire 2018.

6.3 Voorlopige ramingen 2019 – 2022

In onderstaand overzicht zijn de begrotingssaldi in meerjarig perspectief opgenomen.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Saldo baten en lasten	795	1.392	1.710	2.043
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	378	225	-79	-320
Begrotingssaldo na bestemming	1.173	1.617	1.630	1.723
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	1.173	1.617	1.630	1.723

Bij de voorjaarsnota 2018 werd voor 2019 gerekend op een positief saldo van € 1.397.425. Het huidige structurele saldo voor 2019 bedraagt € 1.172.887. Het verschil bedraagt € 224.538 nadelig ten opzichte van de voorjaarsnota 2018. Dit wordt met name veroorzaakt door de effecten van de meicirculaire 2018.

6.4 Toelichting ramingen per programma

Algemeen

De besluiten van de raad tot en met juli 2018 zijn verwerkt. De structurele effecten uit de voorjaarsnota 2018 inclusief de wijzigingen op de reserves en voorzieningen zijn doorgerekend in de begroting 2019. De verschillen groter dan € 50.000 worden hier verklaard ten opzichte van de begroting 2018.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

- 603014 Instellingen/woningen en garages: In de voorjaarsnota 2018 is besloten om € 88.686 voor de invulling Raadhuisstraat beschikbaar te houden voor 2018. Hiervan komt € 50.000 ten laste van de reserve stadsuitleg. Daarnaast is de voorziening openbare gebouwen voor een bedrag van € 175.000 naar beneden bijgesteld ten gunste van de algemene middelen.
- 604002 Werkorganisatie Druten-Wijchen: Op dit product is de bijdrage zichtbaar die Druten verschuldigd is aan de WDW. Voor 2019 bedraagt deze € 10.337.000 conform vastgestelde begroting van de Werkorganisatie. Daarnaast is hier een stelpost opgenomen als gevolg van o.a. hogere gehanteerde percentages van lonen en prijzen en uitbreiding formatie Sociaal Domein. Per saldo wordt op dit product de overhead gepresenteerd ter hoogte van € 4.000.000 (afgerond).
- 604046 Overige personele kosten: In 2018 is € 100.000 opgenomen voor financiële effecten boventalligheid ten laste van de reserve boventalligheid.

- 610011//610012 Uitkeringen gemeentefonds/ Integratie-uitkering Sociaal Domein : Met ingang van 2019 zijn de volgende onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein naar de algemene uitkering overgeheveld; Integratie Uitkering Wmo met uitzondering van Beschermd wonen en Integratie Uitkering Jeugdhulp met uitzondering van Voogdij/18+ (totaal circa € 6,7 mln.).
- Onvoorzien uitgaven: Voor eenmalige uitgaven is € 265.094 beschikbaar in 2019.

Programma 2 Verkeer en vervoer

- 617047 Wegen, straten en pleinen: In het begrotingsjaar 2018 is op de post ingeleend personeel van derden € 89.000 beschikbaar, te weten € 24.000 werkvoorbereider TOR en € 65.000 voor inhuur project Scharenburg. Voor uitvoering van aanvullende onderhoudswerkzaamheden civiele kunstwerken is € 77.000 ten laste van de reserve opgenomen in de exploitatie 2018. Tevens heeft er in 2018 voor een bedrag van € 68.049 aan correcties op de reserve onderhoud wegen plaats gevonden.

Programma 3 Economie

- 625019 Bevordering toerisme: Voor het toeristisch recreatief ontwikkelen van de Veerdam in Druten is subsidie van de provincie Gelderland ad € 500.000 via de voorjaarsnota 2018 doorgeschoven naar 2018. Druten levert een bijdrage van maximaal € 100.000, welke ten laste wordt gebracht van de algemene reserve.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

- 635040 Plantsoenen: Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2018 is besloten om € 200.000 voor het wegwerken van achterstallig onderhoud (openbare ruimten en groenvoorziening) in Druten-Zuid in 2018 beschikbaar te houden.

Programma 6 Sociaal domein

- 637012 Kosten lokale toegang: De begroting 2019 laat circa € 400.000 lagere kosten zien, wat voor het grootste deel bestaat uit € 289.468 uitvoeringsplan Sociaal domein welke in 2018 via de voorjaarsnota 2018 is opgevoerd. Het restant betreft incidenteel budget voor uitbreiding formatie Sociaal Team en Backoffice waarvoor de reserve sociaal domein wordt ingezet.
- 638012 Participatiewet: Het begrotingsjaar 2019 laat per saldo een stijging van kosten zien van afgerond € 50.000 (inflatiecorrectie) wat voor een klein deel wordt gecompenseerd in een hogere rijksvergoeding.
- 638017 Bijzondere bijstand: Het overschot op de CAZ/WTCG/Cer gelden ter hoogte van € 168.568 is doorgeschoven naar 2018.
- 640014 Re-integratie en participatie: In 2018 is ten laste van de reserve uitstroombesluit € 225.845 voor projectkosten uit de Nota participatieprojecten alsmede € 9.024 voor de meerkosten van het project "Consulent op locatie" beschikbaar gesteld.
- 642013 WMO huishoudelijke verzorging: Via de voorjaarsnota 2018 is in het begrotingsjaar 2018 € 93.569 (als restantbudget 2017) opgenomen voor uitvoering van de Huishoudelijke Hulp Toeslag (HHT).
- 642016 WMO vervoersvoorzieningen: De financiële consequenties voor de gemeente Druten ad € 250.000 zijn conform de meerjarenbegroting (2018-2022) BVO DRAN ingaande de begroting 2019 verwerkt. In de najaarsnota 2018 wordt over de bijstelling van het jaar 2018 gerapporteerd.
- WMO/Jeugd: De reserve sociaal domein gebruikt om overschotten en tekorten op de WMO- en Jeugdbudgetten te muteren. Daar er financiële risico's blijven bestaan binnen de WMO en Jeugdwet wordt deze reserve ingezet voor mogelijk overschrijdingen en ontwikkelingen binnen het sociale domein. In de voorjaarsnota 2018 is besloten de maximale stand van deze reserve te stellen op € 750.000.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

- 6.721.010 Vuilnisophalddienst: De kosten voor het inzamelen en verwerken van afval zijn in de begroting 2019 gebaseerd op de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2018 met de DAR, waarbij de reserve egalisatie vuilafvoer en vuilverwerking wordt ingezet om sterke schommelingen in de tarieven te voorkomen.

Programma 8 Wonen en bouwen

- 653022 Leges omgevingsvergunningen: Voor het begrotingsjaar 2019 zijn de leges omgevingsvergunning met € 100.000 opgehoogd, dit in relatie tot de gerealiseerde opbrengsten 2017 en 2018.
- 830 Grondbedrijf: De gerealiseerde uren 2017 op het grondbedrijf zijn 1154 uur (ca. € 62.000). De raming voor 2018 is ca € 74.000 (1114 uur). Voor 2019 wordt eveneens uitgegaan van 1114 uren begroot met een tegenwaarde van afgerond € 77.000. De kosten voor overhead die in 2019 worden doorberekend aan de grondcomplexen bedragen in totaal € 65.000.

Kostenplaatsen

De overhead en de rente worden in de begroting weergegeven op respectievelijk taakveld 0.4 en taakveld 0.5. De overhead wordt dus niet meer toegerekend aan de taakvelden, met uitzondering van de grondcomplexen.

6.5 Decentralisaties sociaal domein

Budgetten Wmo en Jeugdhulp

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 van kracht, evenals de Jeugdwet. Beide regelen de overheveling van zorg- en ondersteuningstaken vanuit het rijk en de provincie naar de gemeente. Voor de uitvoering van deze taken is in 2019 een budget van € 2.928.260 beschikbaar voor de Wmo en € 3.766.688 voor de Jeugdhulp. Dit budget wordt ingezet voor de inkoop en subsidiering van Wmo- en jeugdhulp voorzieningen en het faciliteren van de Lokale toegang tot zorg en ondersteuning (Sociaal Team Druten). In de meicirculaire 2018 heeft het Rijk bekend gemaakt dat de budgetten voor de Wmo en Jeugd ingaande 2019 worden bijgesteld. Dit komt met name door het toevoegen van loon- en prijsbijstelling 2018 en voor 2019 een toename bij Wmo door invoering van het abonnementstarief. Met ingang van 2019 zijn de volgende onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein naar de algemene uitkering overgeheveld:

- Integratie Uitkering Wmo met uitzondering van Beschermd wonen
- Integratie Uitkering Jeugdhulp met uitzondering van Voogdij/18+. Dit onderdeel heet vanaf 2019 de integratie-uitkering Voogdij/18+ en de verwachting is dat dit onderdeel per 2020 (nadat het nieuwe woonplaatsbeginsel in werking treedt) overgaat naar de algemene uitkering.

6.6 Vennootschapsbelasting

Op 18 december 2014 is het voorstel 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' door de Tweede Kamer aangenomen. Met de komst van deze nieuwe wet zijn overheidsondernemingen in 2016 voor het eerst Vpb-plichtig. De wetwijziging rondom de vennootschapsbelasting (VPB) moet oneerlijke concurrentie bij winst op commercieel getinte activiteiten tussen overheid en het bedrijfsleven wegnemen. Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (VPB) gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. Mede ondersteund door fiscale adviseurs, is de gemeente bezig met een inventarisatie om de fiscale consequenties in beeld te brengen. Of, en zo ja tot welke omvang dit tot uitdrukking komt in winstafdrachten is nu nog niet te kwantificeren. Derhalve wordt voor deze belastingplicht in de begroting 2019 een PM post opgenomen.

7. FINANCIËLE POSITIE

Bij de financiële positie van de gemeente gaat de aandacht op hoofdlijnen uit naar het investeringsvolume 2019-2022, de financiering en het verloop van reserves en voorzieningen. De begroting is opgesteld op basis van bestaand beleid en het collegeprogramma "Druten daagt uit!" 2018-2022. De structurele effecten uit de voorjaarsnota 2018 zijn doorgerekend.

7.1 Investeringsvolume 2019-2022

Het totale investeringsvolume van de begroting 2019 bedraagt per saldo -/- € 332.057.

Dit bestaat uit rioleringsinvesteringen van afgerond € 0,5 miljoen (conform vastgesteld GRP), verstrekken van starters- en restschulden van € 0,5 miljoen en kosten aankoop grond en uitgaven bouwrijp maken e.d. ad € 0,4 miljoen. De verwachting is dat we in 2019 zo'n € 1,7 miljoen uit verkopen Westerhout Zuid binnen krijgen.

Per programma en per jaar zien de investeringsbedragen er als volgt uit:

Tabel investeringsbedragen per programma per jaar

	2019	2020	2021	2022	Totaal
Programma 3	-€ 1.705.952	-€ 2.587.435			-€ 4.293.387
Programma 5	-€ 16.850	-€ 16.850	-€ 16.850	-€ 16.850	-€ 67.400
Programma 7	€ 465.889	€ 1.148.461	€ 635.346	€ 480.139	€ 2.729.835
Programma 8	€ 924.856	€ 62.276	€ 433.770	€ 421.005	€ 1.841.907
Totaal	-€ 332.057	-€ 1.393.548	€ 1.052.266	€ 884.294	€ 210.955

De hierboven vermelde investeringen leiden tot kapitaallasten binnen de betreffende programma's, dan wel tot reguliere mutaties in de boekwaarden.

Gelijktijdig met het vaststellen van de programmabegroting 2019 autoriseert uw raad de investeringen in 2019 zoals deze in de diverse programma's zijn opgenomen. Het college kan in het begrotingsjaar 2019 beschikken over de uitvoeringskredieten die ten grondslag liggen aan de saldi in de bovenstaande tabel. Er behoeft derhalve geen afzonderlijk kredietbesluit te worden vastgesteld voor de in de programmabegroting opgenomen investeringen 2019.

De productenraming 2019 bevat als bijlage "de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven". Conform het BBV geven we hieronder aan welke materiële vaste activa een maatschappelijk nut en welke activa een economisch nut hebben.

	Boekwaarde materiële vaste activa met economisch nut	Boekwaarde materiële vaste activa met maatsch. nut
1 januari 2018	€ 43.898.973	€ 80.332
1 januari 2019	€ 49.432.284	€ 3.885.792

7.2 Financiering

De navolgende tabel vermeldt het verwachte jaarlijkse financieringstekort- of overschot. Over de jaren 2019 tot en met 2022 wordt een financieringstekort verwacht. In de begroting gaan we uit van een rente-omslagpercentage van 2% welke ook wordt gehanteerd voor nieuwe investeringen.

	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Te financieren	€	€	€	€
Boekwaarde materiële, immateriële en financiële activa	70.336.929	67.711.291	63.953.437	62.606.683
Financieringsmiddelen				
Stand van reserves en voorzieningen	18.598.848	18.088.397	16.641.429	16.682.823
Stand vreemd vermogen lang (geldleningen)	41.084.287	33.984.180	27.217.407	21.450.634
Totale financieringsmiddelen	59.683.135	52.072.577	43.858.836	38.133.457
Financieringstekort	-10.653.794	-15.638.715	-20.094.600	-24.473.226

De toename van het financieringstekort in de jaren 2020-2022 is het gevolg van het aflossen van bestaande langlopende leningen.

Het financieringssaldo geeft weer of de vaste financieringsmiddelen (de som van het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen) al dan niet toereikend zijn om de vaste activa te financieren. Bij een financieringstekort moet de gemeente geld lenen. De gemeente kan dit gedeeltelijk met kort vreemd vermogen financieren. Dit is wettelijke toegestaan voor zover de kasgeldlimiet niet wordt overschreden. De kasgeldlimiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal. De aanvullende financieringsbehoefte dient de gemeente met lang vreemd vermogen te financieren.

7.3 Verloop van reserves en voorzieningen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de reserves onderverdeeld in:

1. algemene reserve(s);
2. bestemmingsreserves om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
3. overige bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
2. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
3. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren, bijvoorbeeld onderhoudsvoorzieningen.

In juni 2018 heeft uw raad de nota reserves en voorzieningen 2018 vastgesteld. Deze nota formuleert de uitgangspunten die de basis zijn voor het beleid inzake reserves en voorzieningen en de daaraan gerelateerde onderwerpen. In 2020 wordt deze (tweejaarlijkse) nota reserves en voorzieningen wederom geactualiseerd.

Meerjarenbeeld reserves en voorzieningen

De volgende tabel toont de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen voor de komende jaren. Daarbij is rekening gehouden met de bestaande meerjarenonderhoudsprogramma's.

Omschrijving	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Algemene reserve	€ 3.040.335	€ 7.417.914	€ 7.417.914	€ 7.617.914	€ 8.017.914
Bestemmingsreserves	€ 12.810.372	€ 6.668.361	€ 6.287.689	€ 5.857.156	€ 5.527.174
Totaal reserves	€ 15.850.707	€ 14.086.275	€ 13.705.603	€ 13.475.070	€ 13.545.088
Totaal voorzieningen	€ 5.374.049	€ 4.512.573	€ 4.382.794	€ 3.166.359	€ 3.137.735
Totaal reserves en voorzieningen	€ 21.224.756	€ 18.598.848	€ 18.088.397	€ 16.641.429	€ 16.682.823

De toename in 2018 van de algemene reserve komt hoofdzakelijk door een extra dotatie van € 0,7 mln aan deze reserve en de toevoeging van het saldo reserve kapitaallasten invest.maatsch.nut ad € 3,8 mln dit in verband met besluit opheffing van deze reserve. De afname van de bestemmingsreserves in 2018 van circa € 6 mln. bestaat voornamelijk uit de volgende mutaties: Opheffing reserve kapitaallasten invest.maatsch.nut ad € 3,8 mln (zoals hierboven genoemd), aanwending reserve bedrijfsvoering € 1,3 mln, claim op de reserve grondbedrijf € 0,4 mln., reserve vuilafvoer/verwerking € 0,1 mln., reserve uitstroombesluit € 0,2 mln. en € 0,1 mln. reserve boventalligheid.

Voor een gedetailleerd overzicht van de omvang en de verwachte mutaties vanaf 2018 per reserve en voorziening wordt verwezen naar de bijlage 'staat van reserves en voorzieningen' bij de productenraming.

7.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Om te voldoen aan de voorschriften van het Besluit Begroting & Verantwoording wordt op deze plaats een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen 2019 gepresenteerd.

<i>Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in euro's)</i>	2019
A) lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is OZB	3.278.254
B) algemene uitkering (Gemeentefonds) integratie uitkering Sociaal Domein	24.565.912 2.576.284
C) dividend BNG Vitens	13.000 22.753
D) saldo van de financieringsfunctie	146.816
E) saldo van de compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds	-
F) overige algemene dekkingsmiddelen	371.977
G) bedrag voor onvoorzien	10.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	30.984.996

Naar aanleiding van de meicirculaire 2018 is de algemene uitkering voor de jaren 2019 t/m 2022 berekend.

Toelichting punt D, saldo van de financieringsfunctie: De rente over de boekwaarde van geactiveerde kapitaaluitgaven (investeringen) wordt toegerekend aan de verschillende programma's. Dit gebeurt tegen het renteomslagpercentage voor 2019 van 2%. Het verschil tussen de toegerekende rente en de feitelijke rente is het renteresultaat. Op taakveld 0.5 Treasury (rente en afschrijving) is hiervan in 2019 € 146.000 als baten verwerkt. Voor het jaar 2020 berekenen we een rentevoordeel van € 96.000 en voor het jaar 2021 € 46.000.

Toelichting punt F, overige algemene dekkingsmiddelen: Hier verantwoorden wij de baten die verband houden met de bespaarde rente van reserves en voorzieningen. Deze inkomenspost fluctueert jaarlijks door wijziging van het rentepercentage en mutaties in de omvang van de reserves en voorzieningen. Voor een nadere toelichting op het verloop van de reserves en voorzieningen verwijzen wij naar de financiële begroting, hoofdstuk 7.3. Een groot gedeelte van de bespaarde rente is beschikbaar als eenmalig dekkingsmiddel. Het is belangrijk om dit restsaldo niet als structureel dekkingsmiddel in te zetten, omdat dan bij aanwending van de reserves een dekkingsprobleem in de exploitatie ontstaat. In 2019 is € 265.094 toegevoegd aan de eenmalige middelen (zie product 0.8-1 Onvoorziene uitgaven).

8. BESTEDINGSPLAN 2019 - 2022

8.1 Meerjarenbegroting 2019 - 2022

Het bestedingsplan biedt samen met de verwachte meerjarige bestedingsruimte de basis voor keuzes inzake financiën, planning en beheersing.

In het bestedingsplan wordt gerekend met de eenmalige en structurele lasten inzake nieuw beleid. Voor de opgenomen items bij het bestedingsplan, welke voortkomen uit het collegeprogramma "Druten daagt uit!", wordt bij de begrotingsbehandeling 2019 uitdrukkelijk autorisatie gevraagd. Na vaststelling wordt via een begrotingswijziging de begroting 2019 aangepast. Met het vaststellen van de begroting en het bestedingsplan stelt de raad voor 2019 de benodigde incidentele en structurele bestedingsruimte beschikbaar.

De genoemde items op het bestedingsplan corresponderen met de gehanteerde hoofdstukindeling van het collegeprogramma "Druten daagt uit!". Na vaststelling door de raad worden deze items herschikt naar de programma indeling die gehanteerd wordt in de begroting 2019.

Daar waar geen bedragen zijn genoemd worden geen uitgaven verwacht, of zijn de uitgaven onderdeel van de lopende begroting.

Investerings/Bestedingsplan 2019-2022

I = Incidenteel Hoofdstuk S = Structureel		2019 I	2019 S	2020 I	2020 S	2021 I	2021 S	2022 I	2022 S
investering									
COLLEGEPROGRAMMA "DRUTEN DAAGT UIT!"									
1 De gezondste									
Voolichting aan jeugd en ouders									
Gezond eetgedrag							€ 1.500		€ 1.500
Sjors Sportief en Sjors Creatief			€ 9.300		€ 7.600		€ 7.600		€ 7.600
Meer bewegen voor jong en oud			€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000
Sporters uit onze gemeente			€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000
Deskundigheidsbevordering			€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000
Sociaal Team eerste aanspreekpunt			€ 42.000		€ 42.000		€ 42.000		€ 42.000
Keukentafelgesprek			€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000
Respijtzorg mantelzorgers			€ 8.000		€ 8.000		€ 8.000		€ 8.000
Activiteiten mantelzorgers			€ 2.500		€ 2.500		€ 2.500		€ 2.500
Langer zelfstandig wonen			€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000
Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid					€ 5.000		€ 5.000		€ 5.000
Zero tolerance huiselijk geweld en kindermishandeling									
2 De actiefste									
Overleg met schoolbestuur en ouders									
Deelname aan sport en cultuur									
Jongerenwerker									
Place2do/ Place2go			€ 5.000		€ 5.000		€ 5.000		€ 5.000
Verbouwen Dorpshuis De Lier (kapitaallasten)	€ 1.000.000		€ 60.000		€ 60.000		€ 60.000		€ 60.000
Aanvullend krediet nieuwbouw sporthal Gelenberg (kapitaallasten)	€ 3.350.000				€ 150.000		€ 150.000		€ 150.000
Veilige toegangsweg sportpark De Gelenberg	€ 300.000						€ 21.000		€ 21.000
Drutens bosje (ijsbaan)		€ 15.000			€ 1.500		€ 1.500		€ 1.500
Evenementen			€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000
Leefbaarheidssubsidie					€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000
Beperken van schulden									
Participatiecoach		€ 37.500		€ 37.500					
Kennismaking cultureel aanbod Agora Theater			€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000
Informatie nieuwe inwoners			€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000
Muziekles basisscholen			€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000

Investerings/Bestedingsplan 2019-2022

I = Incidenteel S = Structureel		investering	2019 I	2019 S	2020 I	2020 S	2021 I	2021 S	2022 I	2022 S
3	De veiligste									
	Voorlichting over veilig leven						€ 6.000		€ 6.000	
	"EHBO achter het stuur"			€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000
	Zwemmen									
	Cursussen reanimeren					€ 12.000		€ 14.000		€ 14.000
	Ambulance									
	Verbeteren verlichting		€ 25.000							
	Cameratoezicht			€ 20.000		€ 20.000		€ 20.000		€ 20.000
	(jeugd) BOA			€ 40.000		€ 40.000		€ 40.000		€ 40.000
	Snelheidscontroles									
	Bestrijding criminaliteit			€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000
	Integraal veiligheidsplan									
	Buurtpreventie en inzet van politie									
4	De aantrekkelijkste									
	Hoogwaardig openbaar vervoer-knooppunt									
	Woningbouwprogramma									
	Bepalen woningbouw		€ 10.000							
	Inrichten landschap buitengebied									
	Glasvezelverbinding									
	Centrummanager			€ 20.000		€ 20.000		€ 20.000		€ 20.000
	Bijdrage openbare toiletvoorziening		€ 15.000							
	Onderzoek haalbaarheid bioscoop				€ 15.000					
	Markt									
	Kunstwerk Tichellande								€ 15.000	
	Veerdam									
	Voorzieningen fietstoeristen				€ 10.000					
	Informeren bezoekers Afferdense en Deestse waarden									
	Mountainbikepad			€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000
	Regionaal bureau voor Toerisme			€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000
	Onderhoud openbare ruimte			€ 300.000		€ 300.000		€ 300.000		€ 300.000

Investerings/Bestedingsplan 2019-2022

I = Incidenteel S = Structureel		investering	2019 I	2019 S	2020 I	2020 S	2021 I	2021 S	2022 I	2022 S
5	De duurzaamste									
	Routekaart Energieneutraal Druten 2040			€ 150.000		€ 150.000		€ 150.000		€ 150.000
	Energieket									
	Energiebesparing in woningen									
	Zonnepanelen									
	Gemeenschapshuizen en sportaccommodaties energieneutraal									
	Financieel stimuleren om zonnepanelen te plaatsen									
	Plannen verduurzaming									
	ZLTO									
	Monitoren duurzaamheidsdoelstellingen									
	Coördinator asbestsanering		€ 15.000		€ 15.000					
	Optimaliseren milieustraat									
	Aanbieden van gratis snoeiafval									
	Overwegen invoeren luierinzameling									
6	De ondernemendste									
	Integrale visie bedrijventerreinen		€ 20.000							
	Verkoop kavels Westerhout Zuid		€ 20.000							
	Onderzoek bedrijfsverzamelgebouw Westerhout Zuid		€ 5.000							
	Reclame- en terrassenbeleid		€ 10.000							
	Tech-Lokaal									
	Stimuleren Duitstalig onderwijs		€ 5.000							
	Aanbestedingsbeleid									
	Ruimte bepalen openingstijden									
	Vernieuwen detailhandelsvisie				€ 10.000					
	Ruimte nevenactiviteiten agrarische ondernemers									
7	De effectiefste									
	Verbeteren dienstverlening									
	Stimuleren van jonge mensen in onze werkorganisatie									
	Mogelijkheid voor inwoners om gemeenten te informeren									
	Belastingen stijgen niet met meer dan het inflatiepercentage									
	APV en vergunningen		€ 60.000							
	Ziekteverzuim Werkorganisatie Druten Wijchen			€ 200.000		€ 200.000		€ 200.000		€ 200.000
	Informatieveiligheid			€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000		€ 25.000

Investerings/Bestedingsplan 2019-2022

I = Incidenteel Hoofdstuk S = Structureel		investering	2019 I	2019 S	2020 I	2020 S	2021 I	2021 S	2022 I	2022 S
8 Infrastructurele werken	Wandel- en fietsverbinding Tichellande en Afferden (kapitaallasten)	€ 150.000	€ 15.000			€ 10.500		€ 10.500		€ 10.500
	Opknappen van 't Hoog in Afferden									
	Verfraaiing dorps hart Deest (kapitaallasten)	€ 150.000				€ 10.500		€ 10.500		€ 10.500
	Aansluiting Molenhoek-Markt									
	Ontsluiting wijk Druten-West		€ 400.000				€ 5.000			
	Onderzoek verkeerssituaties									
	Uitvoering (deel) centrumvisie Horssen (kapitaallasten)	€ 400.000				€ 28.000		€ 28.000		€ 28.000
	Parkeerproblematiek									
	Subtotalen incidentele en structurele effecten		€ 252.500	€ 1.069.800	€ 87.500	€ 1.310.600	€ 11.000	€ 1.335.100	€ 21.000	€ 1.335.100
	Beschikbare middelen primitieve begroting		€ 265.094	€ 1.172.887	p.m.	€ 1.617.195	p.m.	€ 1.630.701	p.m.	€ 1.723.175
	Saldo overschot (+) / tekort (-)		€ 12.594	€ 103.087	€ 87.500-	€ 306.595	€ 11.000-	€ 295.601	€ 21.000-	€ 388.075
			2019		2020		2021		2022	
Totaal saldo (incl. bestedingsplan) overschot (+) / tekort (-)			€ 115.681		€ 219.095		€ 284.601		€ 367.075	

HOOFDSTUK 1 PROGRAMMAPLAN

1	Programmaplan	17
1.1	Collegeprogramma	19
1.2	Beleidsindicatoren	28

1.1 Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 hebben de coalitiepartijen Kernachtig Druten , Dorpslijsten Afferden, Deest, Horssen en Puiflijk/Druten-Zuid in hun coalitieakkoord "Samen Verder" de Hoofdpijnen van beleid 2018-2022 vastgelegd.

Op 31 mei 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met dit akkoord en De Hoofdpijnen van beleid aan het college aangeboden met de opdracht om dit document te vertalen in een collegeprogramma. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in het collegeprogramma "Druten daagt uit!".

Daar de gehanteerde hoofdstukindeling van het collegeprogramma afwijkt van de programmaindeling begroting 2019, is er dit jaar voor gekozen om het collegeprogramma in zijn geheel centraal te presenteren in dit hoofdstuk. Uit dit collegeprogramma is een voorstel van prioriteiten gekomen met bijbehorende financiële doorrekening en fasering. Hierbij is aangegeven bij welk thema dit thuis hoort.

Na vaststelling door de raad van de begroting 2019 (inclusief bijbehorend bestedingsplan) wordt het collegeprogramma "Druten daagt uit!" herschikt naar de bestaande programma indeling zoals deze destijds aan de raad is voorgelegd en vastgesteld. Dit inclusief de benodigde incidentele en structurele middelen.

Tevens nemen we dan ook de 3W- vragen op per programma:

Wat willen we bereiken?

De doelstelling, met in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

De wijze waarop ernaar gestreefd wordt om die effecten te bereiken.

Wat mag het kosten?

Hier wordt het bedrag opgenomen dat nodig is om de voorgenomen beleidsuitvoering/-voorbereiding uit te voeren. Daarbij wordt inzicht gegeven in de incidentele en structurele budgetten.

Druten daagt uit!

1. De gezondste
2. De actiefste
3. De veiligste
4. De aantrekkelijkste
5. De duurzaamste
6. De ondernemendste
7. De effectiefste
8. Uitwerking infrastructurele werken

1. De gezondste

Gezond leven en gezond ouder worden, wie wil dat nu niet? Ons college gaat ervan uit dat voorkomen beter is dan genezen. Daarom belonen wij gezond gedrag. Wij ondersteunen inwoners die een beroep doen op de gemeente. We staan daarbij open voor de adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein. Het budget dat we krijgen van de Rijksoverheid voor zorg zetten wij ook hiervoor in.

- Samen met de scholen geven wij voorlichting aan jeugd en ouders over de gevaren van alcohol, roken, drugs en sexting. De GGD voert deze voorlichting voor ons uit.
- We stimuleren gezond eetgedrag op alle scholen in onze gemeente door fruit aan te bieden.
- Basisschoolleerlingen laten we op een laagdrempelige manier kennis maken met sport en cultuur. Daarvoor introduceren we Sjors Sportief en Sjors Creatief.
- Wij stimuleren meer bewegen voor jong en oud. Daarom geven we geld aan projecten en verenigingen die zich richten op meer bewegen voor kinderen en ouderen.
- Sporters uit onze gemeente die prijzen winnen, krijgen van ons aandacht omdat goed voorbeeld goed doet volgen.
- Wij overleggen met maatschappelijke instellingen en sportverenigingen hoe we kunnen komen tot deskundigheidsbevordering.
- Als zorg nodig is, is ons Sociaal Team het eerste aanspreekpunt voor onze inwoners. Samen met huisartsen, onderwijs en andere betrokken voorkomt dit team onnodige specialistische zorg.
- Het Sociaal Team spreekt met onze inwoners aan de keukentafel en op afspraak in de wijk- of dorpshuizen.
- Wij maken het leven van mantelzorgers makkelijker door respijtzorg aan te bieden en hun kennis te vergroten (omgaan met hulpverleners, vroegsignalering, etc.)
- Activiteiten voor mantelzorgers of activiteiten die mantelzorgers ontlasten, zoals het Alzheimer Café, krijgen subsidie.
- We stellen geld beschikbaar voor de uitvoering van projecten die langer zelfstandig wonen mogelijk maken.
- We roepen verenigingen op om speciale activiteiten te organiseren die eenzaamheid voorkomen of bestrijden en geven daarvoor geld.
- Huiselijk geweld en kindermishandeling tolereren wij nooit. Wachtlijsten voorkomen we. Het Sociaal Team werkt optimaal samen met Veilig Thuis.

2. De actiefste

Een actief mens is een gelukkig mens. Daarom willen wij dat iedereen in de gemeente Druten mee kan doen aan de samenleving. Veel inwoners redden dat zonder onze hulp maar sommigen niet. Wij helpen hen daarbij.

- Primair onderwijs in alle kernen is en blijft ons streven. Om de scholen toekomstbestendig te maken overleggen wij met het schoolbestuur en de ouders.
- Alle kinderen kunnen deelnemen aan sport en cultuur. Als het voor de ouders te duur is helpt de gemeente onder andere via het Kindpakket.
- De jongerenwerker zetten wij breed in als onderdeel van het Sociaal Team met aandacht voor preventie in alle kernen.
- Jongerencentrum Place2be krijgt een zusje: Place2do. Dit is een podium waar jongeren muziek en theater maken. Place2go is een mobiele muziekcontainer die bij toerbeurt de verschillende dorpen aandoet.
- De activiteiten in de dorpshuizen zijn van groot belang voor de leefbaarheid. Een gezonde exploitatie vinden wij daarom erg belangrijk. We onderzoeken of een bestuurlijke samenwerking tussen de dorpshuizen hieraan bijdraagt. Wij bieden alle dorpshuizen een vitaliteitsscan aan. Initiatieven die uit deze scan voortvloeien ondersteunt het college waar mogelijk. Dorpshuis De Lier verbouwen en verduurzamen wij.
- Op sportpark De Gelenberg bouwen wij een nieuwe sporthal. Daarbij houden we rekening met de locatie van het zwembad. Ook voltooiën wij de parkeerplaatsen, de veilige rijroute en de bewegwijzering.
- De ijsbaan in het Drutens bosje knappen we op.
- Wij vinden evenementen belangrijk voor onze gemeente en ondersteunen de initiatiefnemers.
- Aan bijeenkomsten en projecten die onze inwoners activeren kennen wij een leefbaarheidssubsidie toe.
- Door schulden te beperken voorkom je isolement. Door samen te werken met organisaties zoals de woningstichting helpen wij vroegtijdig. Ook geven wij voorlichting aan scholieren hoe om te gaan met geld.
- Wij kennen alle inwoners zonder werk die op ons zijn aangewezen. De afstand tot de arbeidsmarkt bepaalt hoe wij helpen. Het Werkbedrijf bemiddelt de kansrijke personen, een eigen participatiecoach helpt om kansrijk te worden. Als betaalde arbeid (nog) geen optie is, biedt de coach een vorm van vrijwilligerswerk of dagbesteding.
- Wij willen dat senioren, jongeren en mensen met een beperking kennismaken met het gevarieerde culturele aanbod van het Agora Theater.
- Nieuwe inwoners ontvangen informatie en we nodigen hen uit om deel te nemen aan de vele activiteiten die onze gemeente rijk is. Ze krijgen een 'goody bag' met kaartjes voor het Agora theater. Drutense organisaties, winkeliers en ondernemers kunnen voor de goody bag attenties, informatie of kortingsbonnen aanleveren.

- Wij vinden muzikeducatie belangrijk en stellen basisscholen in staat om algemene muzikale vorming te geven aan de leerlingen van groepen 3 tot en met 6.

3. De veiligste

Druten is een veilige gemeente en dat houden wij zo. Onze partners daarbij zijn de Veiligheidsregio, de politie en onze inwoners die oog hebben voor de omgeving en voor elkaar.

- Omdat voorlichting over veilig leven niet vroeg genoeg kan starten, beginnen we daarmee op de basisschoolleeftijd. Als onze kinderen de basisschool verlaten hebben ze een jeugd-EHBO-diploma en kennen ze de beginselen van brandveilig leven.
- De succesvolle cursus 'EHBO achter het stuur' voor zestien- tot twintigjarigen krijgt een vervolg. Dit is een voorbeeld voor hoe we de gezondheids- en kindmonitor uitwerken.
- In onze waterrijke omgeving is kunnen zwemmen noodzaak. Bij het verlaten van de basisschool kan daarom ieder kind zwemmen.
- Bij een hartstilstand zijn de eerste zes minuten van levensbelang. De gemeente organiseert gratis cursussen voor alle inwoners die willen leren reanimeren.
- Een snelle komst van de ambulance in noodsituaties is niet altijd vanzelfsprekend maar noodzakelijk. Wij houden de aanrijtijden nauwlettend in de gaten en vinden het belangrijk dat de standplaats van de ambulance in Druten behouden blijft
- Goed licht draagt bij aan een veilig gevoel. Wij brengen onveilige plekken in kaart en verbeteren de verlichting.
- Het is plezierig wonen als iedereen zich in de openbare ruimte aan de regels houdt. Door cameratoezicht op de Markt, het busstation en sportpark De Gelenberg houden wij een extra oogje in het zeil.
- Om de politie te ondersteunen stellen wij een jeugd-BOA aan.
- Wij vragen de politie om binnen de bebouwde kom op grote schaal snelheidscontroles uit te voeren.
- Criminaliteit is niet altijd zichtbaar maar ondermijnt onze samenleving. Om aan deze ondermijning een halt toe te roepen investeren wij samen met onze buurgemeenten in acties gericht op het ontmantelen van hennepkwekerijen, drugslaboratoria en illegale ondernemingen. Ook financieel-economische criminaliteit, mensenhandel en cybercrime pakken wij aan.
- In ons nieuwe integraal veiligheidsplan geven wij aan wat onze prioriteiten voor de inzet van de politie zijn.
- Onze wijkagenten kennen de wijken en andersom. Daardoor versterken buurtpreventie en de inzet van de politie elkaar.

4. De aantrekkelijkste

Druten is een aantrekkelijke gemeente voor inwoners en bezoekers. Door de ligging van Druten, in een mooie groene omgeving dichtbij het water, is het er goed toeven. Ook heeft Druten een uitstekend winkelaanbod, goede sportaccommodaties en alle vormen van onderwijs. We maken de gemeente nog aantrekkelijker om te wonen en te recreëren.

- We realiseren in Druten een duurzaam en hoogwaardig openbaar vervoer-knooppunt om de bereikbaarheid voor onze inwoners te verbeteren.
- Onze gemeente realiseert ook in de periode 2018-2022 een ambitieus woningbouwprogramma. Druten bouwt de komende vier jaar gemiddeld 110 woningen per jaar. Het beleidsstuk 'faseren en doseren' wordt nog in 2018 geactualiseerd. In de kleine kernen bouwen we jaarlijks vijf tot tien woningen. Bestaande woningbouwprojecten versnellen we. Aan de hand van de uitkomst van de raadsagenda voeren we de plannen van 2019 tot 2022 uit die de raad ons aanreikt. We nemen deze plannen op in een nieuw woningbouwbeleid.
- Per kern bepalen wij de grenzen waarbinnen woningbouw mogelijk is.
- We maken afspraken met de buurgemeenten over de inrichting van het landschap in het buitengebied.
- Al onze inwoners en ondernemers in het buitengebied krijgen een glasvezelverbinding.
- Wij betalen mee aan de kosten van een centrummanager die een bijdrage levert aan een bruisend centrum.
- Wij stellen een bijdrage beschikbaar voor een ondernemer die in het centrum een openbare toiletvoorziening realiseert.
- We onderzoeken de haalbaarheid van een bioscoop.
- We richten de Markt sfeervol in.
- We stellen geld beschikbaar om, samen met anderen, een kunstwerk in Tichellande te plaatsen als herinnering aan de baksteenfabricage in onze gemeente.
- Eind 2019 is de Veerdam een toeristische trekpleister.
- Fietstoeristen ontvangen wij gastvrij. We plaatsen oplaadpunten voor e-bikes, zorgen dat de fietspont vaker vaart en plaatsen extra zitbanken.
- Toekomstige bezoekers van de Afferdense en Deestse Waarden bieden wij informatie over de natuur (bijenhôtels) en de waterveiligheid in dit belangrijke gebied. De promotie ervan verzorgen we via de plaatsing van informatieborden en het realiseren van een informatiecentrum in 't Trefpunt in Deest.
- We willen een mountainbikepad rondom de Uivermeertjes en sluiten het aan op het fietsknooppuntennetwerk.
- Het Regionaal Bureau voor Toerisme in de regio Arnhem Nijmegen ontvangt ook de komende jaren geld van ons om Druten en het Land van Maas en Waal te promoten.
- Samen met inwoners verbeteren we het onderhoud aan de openbare ruimte. Het onderhoudsniveau stellen we in overleg met de gemeenteraad vast (raadsagenda).

5. De duurzaamste

Druten wil in 2040 energieneutraal zijn, maar duurzaamheid is meer dan dat. Ook deze collegeperiode wil onze gemeente weer de landelijke afvalscheidingskampioen zijn. Deze ambitieuze doelstellingen realiseren we samen met onze inwoners, bedrijven en organisaties.

- Een belangrijk instrument richting (individuele) inwoners en organisaties is het energieloket. Hiermee geven we voorlichting en stimuleren we burgers, scholen en verenigingen tot energiebesparing en duurzame energieopwekking.
- Samen met de woningbouwverenigingen werken we aan de collectieve aanpak van energiebesparing in woningen. Bestaande woningen worden allemaal gemiddeld label B (2020) en vanaf 2019 worden alle nieuwe woningen en gebouwen met label A gerealiseerd. Streven is energieneutraal bouwen. Concrete afspraken daarover zijn vastgelegd in de Woonvisie en prestatieafspraken.
- Over vier jaar zijn 2000 daken in de gemeente voorzien van zonnepanelen. Daarvan maken in elk geval de daken op openbare gebouwen deel uit.
- Over vier jaar zijn alle gemeenschapshuizen en sportaccommodaties energieneutraal.
- Huiseigenaren en eigenaren van (agrarische) bedrijfsgebouwen stimuleren wij financieel om zonnepanelen te plaatsen.
- Bij het maken van plannen voor verduurzaming betrekken we steeds de technologische mogelijkheden en nieuwe ontwikkelingen.
- Op het gebied van duurzaamheid zien wij ZLTO als één van de belanghebbenden.
- Wij monitoren de voortgang van de duurzaamheidsdoelstellingen. We koppelen de voortgang terug aan inwoners, bedrijven en overige belanghebbenden om inzicht en draagvlak te realiseren
- Asbest komt nog op veel plaatsen in de gemeente voor. We geven particulieren antwoord op hun vragen over de sanering van hun daken door daarvoor een coördinator aan te stellen.
- We optimaliseren onze milieustraat, verbeteren de logistiek en verruimen de openingstijden.
- Onze inwoners kunnen het hele jaar hun snoeiafval gratis aanbieden.

6. De ondernemendste

Druten biedt ruimte om te ondernemen. Een bruisend centrum, goed gevulde industrieterreinen en de aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd personeel zijn de fundamenten van ons economisch beleid.

- Wij ontwikkelen een integrale visie op de bedrijventerreinen in onze gemeente: Westerhout Zuid, Westerhout Noord, Kerkeland en Klepperheide.
- Voor de verkoop van kavels op Westerhout Zuid stellen wij extra formatie beschikbaar ten behoeve van de communicatie en de verkoop.
- Wij onderzoeken de mogelijkheid om een bedrijfsverzamelgebouw op Westerhout Zuid te bouwen.
- Om de uitstraling van het nieuwe centrum van Druten te verbeteren voeren wij nog dit jaar één reclame- en terrassenbeleid in. Wij ondersteunen ondernemers bij de aanschaf van terrasmeubilair van hoge kwaliteit.
- We willen het Tech-Lokaal koppelen aan bedrijven uit de regio. Zij kunnen stageplaatsen bieden of masterclasses geven en zo jongeren motiveren en inspireren voor beroepsgerichte technische opleidingen.
- Samen met de Euregio stimuleren wij Duitstalig onderwijs in onze gemeente.
- Ons aanbestedingsbeleid is simpel en toegankelijk en biedt kansen voor lokale ondernemers.
- Winkeliers geven wij ruimte om zoveel mogelijk zelf de openingstijden te bepalen.
- Om helderheid te geven over detailhandel op industrieterreinen vernieuwen we de detailhandelsvisie. Uitgangspunt blijft dat winkels in ons centrum thuishoren.
- Agrarische ondernemers krijgen de ruimte voor aan het bedrijf gelieerde nevenactiviteiten, bijvoorbeeld op het gebied van natuur- en landschapsbeheer en toerisme.

7. De effectiefste

We dagen niet alleen onze inwoner uit maar ook onszelf. Onze gemeente blijft tot de financieel gezondste gemeenten van Gelderland behoren en de dienstverlening verbeteren we.

- We blijven ons inspannen om de dienstverlening naar de inwoners, ondernemers en het verenigingsleven verder te verbeteren. Onze organisatie werkt efficiënt en klantgericht. We koppelen dat aan prestatieafspraken.
- Wij vragen onze werkorganisatie om door stageplekken de instroom van jonge mensen in onze werkorganisatie te stimuleren.
- Wij maken het mogelijk dat inwoners in hun eigen dorp de gemeente informeren over zaken die niet goed genoeg gaan.

- De belastingen stijgen niet met meer dan het inflatiepercentage
- De positieve effecten van de werkorganisatie Druten Wijchen zijn na één jaar merkbaar. We reserveren een bedrag in onze begroting om de kosten van het ziekteverzuim te kunnen opvangen.
- Wij gaan veilig om met de gegevens van onze burgers en hebben onze informatieveiligheid op orde.

8. Uitwerking infrastructurele werken

Afferden

- Een veilige wandel- en fietsverbinding tussen Tichellande en Afferden voor onder andere de schoolgaande jeugd.
- We stellen een bijdrage beschikbaar voor het opknappen van 't Hoog in Afferden.

Deest

- Samen met de inwoners van Deest maken wij een plan voor de verfraaiing van het dorpshart. Wij stellen voor de uitvoering hiervan geld beschikbaar.

Druten

- We realiseren een verbeterde, ongelijkvloerse, aansluiting Molenhoek-Markt.
- De wijk Druten-West krijgt een ontsluiting (voor auto's) op de Van Heemstraweg. Een en ander wordt in het nieuwe bestemmingsplan voor Druten-West meegenomen.
- We onderzoeken de veiligheid van enkele verkeerssituaties, waaronder het kruispunt Mr. Van Coothstraat-Ooievaarstraat.

Horssen

- Voor de uitvoering van (een deel van) de centrumvisie Horssen stellen wij geld beschikbaar

Puiflijk/Druten-Zuid

- We pakken de parkeerproblematiek bij 't Geerke en De Lier aan.

1.2 Beleidsindicatoren

Het wordt steeds belangrijker voor gemeenten om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties, waarbij gemeenten bij de besteding van de beschikbare middelen goed onderbouwde keuzes moeten maken om te kunnen bijsturen als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Ook om gemeenten onderling beter te kunnen vergelijken wordt in het herziene BBV voorgeschreven dat de gemeenten een basisset van beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en verantwoordingsstukken.

In dit hoofdstuk treft u een overzicht aan van beleidsindicatoren die voor dat programma van toepassing zijn. Ter vergelijking worden ook per beleidsindicator de waarde van de gemeente Wijchen en de waarde van de Gelderse gemeenten genoemd, voor zover beschikbaar.

De gegevens komen uit verschillende bronnen zoals oa. CBS, COELO, Rijkswaterstaat, KLPD, RIVM en andere centrale databronnen. De kengetallen worden centraal door KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten) verzameld en gepubliceerd op Waarstaatjegemeente.nl.

Naam indicator	Eenheid	Waarde Druten	Waarde Wijchen	Waarde Gelderland
0 Bestuur en ondersteuning				
Overhead	% van de totale lasten	13	Niet bekend	Niet bekend
1 Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	45	58	94
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0	0	1
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	0,7	1,7
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,4	2,8	4,2
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,1	2,2	2,5
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	7,3	4	4,3
2 Verkeer en vervoer				
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	% totaal ongevallen opname	3,4	2,7	7
Overige verkeersongevallen met een gewonde fietser	% totaal ongevallen opname	11	11	10
3 Economie				
Func tiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	%	48,4	48,6	52,8
Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	87	102	100
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	123,1	129	135,5
4 Onderwijs				
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,32	1,98	2,28
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	8,89	15,83	23,1
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers VO en MBO	1,1	1,2	1,4
5 Sport, cultuur en recreatie				
Niet sporters	%	50,9	47	46,8
6 Sociaal domein				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	600,6	635,6	752
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0,53	0,57	1,29
Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	4,03	3,79	5,05
Melding kindermishandeling	%	0,25	0,2	0,33
Netto Participatiegraad	% van de werkzame beroepsbevolking	68,7	68,3	67
Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	0,67	1,22	1,35
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	26,5	28,7	35,1
Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners	5,7	4,6	21,7
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	9,4	9,2	10,4
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,8	0,8	1
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	0,4	0,2	0,4
7 Volksgezondheid en milieu				
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	49	127	Niet bekend
Hernieuwbare elektriciteit	%	2,3	2,7	Niet bekend
8 Wonen en bouwen				
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	226	233	227
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	19,3	1,3	9
Demografische druk	%	70,9	75	73,1
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	617	637	656
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	673	670	725

HOOFDSTUK 2 PARAGRAFEN

2 Paragrafen	31
2.1 Lokale heffingen	33
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	39
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	55
2.4 Financiering	59
2.5 Bedrijfsvoering	63
2.6 Verbonden partijen	65
2.7 Grondbeleid	77

2.1 Paragraaf lokale heffingen

2.1.1 Inleiding

De onroerende-zaakbelasting (OZB) is in omvang de belangrijkste gemeentelijke heffing. Ook is de gemeente in principe vrij om te bepalen waarvoor OZB-opbrengsten worden gebruikt. Daarom rekenen we de OZB tot de algemene dekkingsmiddelen.

De riool- en reinigingsheffingen worden geheven voor een tegenprestatie van de gemeente en leggen beslag op het huishoudbudget van nagenoeg elke inwoner. Daarom zijn deze heffingen interessant om in het overzicht van lokale heffingen te betrekken.

Gelet op het aantal (1799) honden is ook de hondenbelasting in de vergelijking betrokken.

De belastingdruk als gevolg van de lokale heffingen kan voor sommige bewoners te hoog zijn. Daarom hanteert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid. Op basis van wettelijke normen mag de gemeente aanslagen (deels) kwijtschelden afhankelijk van de draagkracht van de belastingplichtige.

2.1.2 Gemeentelijk beleidskader

Het uitgangspunt van beleid is dat we de tarieven, heffingen en belastingen elk jaar aanpassen aan het inflatieniveau. Verder dienen tarieven en heffingen per saldo kostendekkend te zijn.

De raad stelt de definitieve tarieven voor 2019 vast in zijn vergadering van 20 december 2018.

2.1.3 Beleidskader 2019

Het totale pakket van gemeentelijke belastingen en heffingen bevat de volgende belastingen/heffingen die gebaseerd zijn op een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening:

- onroerende-zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- rioolheffing;
- hondenbelasting;
- lijkbezorgingsrechten;
- leges;
- marktgelden;
- reclamebelasting.

2.1.4 Onroerende-zaakbelastingen

Omvang inkomsten

De gemeente heft onroerende-zaakbelastingen (OZB) over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het gaat om twee directe belastingen: een eigenarenbelasting van degene die van een onroerende zaak het genot heeft door eigendom, bezit of beperkt recht en een gebruikersbelasting van degene die een onroerende zaak gebruikt die niet een woning is

De opbrengst in de primitieve begroting 2019 (€ 3.278.254) is gebaseerd op een inschatting van de verwachte opbrengsten voor 2018, inclusief 2% inflatiecorrectie. Voor 2019 wordt een hogere ozb-opbrengst woningen geraamd dan in 2018. Dit is het gevolg van inflatiecorrectie en een toename van het aantal woningen.

Waardebepaling en hoogte tarieven

De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een percentage van de waarde. De gemeente waardeert jaarlijks alle onroerende zaken en wordt er rekening gehouden met een eventuele waardedaling of -stijging. Als uitgangspunt is de gemeente Druten voor de begroting 2019 er vanuit gegaan dat de tarieven gelijk zullen blijven aan die van 2018. Bij de vaststelling van de tarieven in december 2018 zal er duidelijkheid zijn over de juiste gemiddelde waardeverandering van alle woningen en niet-woningen in onze gemeente. Als blijkt dat deze stijging hoger is dan 2%, dan kunnen de tarieven dalen.

2.1.5 Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De reinigingsrechten worden alleen geheven van objecten waar bedrijfsafval ontstaat. Afvalstoffenheffing wordt van huishoudens geheven, waarbij het niet uitmaakt of er daadwerkelijk afval aan de straat wordt gezet.

De tarieven voor 2019 worden ten opzichte van het niveau van 2018 naast de inflatiecorrectie van 2% verhoogd met € 3 voor éénpersoons en € 7 voor meerpersoonshuishoudens. De tarieven zijn in verband met maandheffing afgerond op bedragen die deelbaar zijn door 12. Voor de begroting 2019 worden de tarieven voor éénpersoonshuishoudens € 111,36 en voor meerpersoonshuishoudens en reinigingsrechten € 164,04. De prijs voor het ledigen in de ondergrondse container blijft € 0,75 per keer.

De ramingen van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing zijn volgens bestaand beleid voor 100% gerelateerd aan de ramingen van de lasten voor vuilafvoer en verwerking. De gemeente hanteert een egaliseringsreserve om te voorkomen dat er te sterke schommelingen in de tarieven ontstaan.

Kostendekkendheid tarief afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De gemeente heeft een wettelijke inzamelingsplicht voor het afval van huishoudens. De kostendekkendheid van het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten hiermee samenhangen. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. In 2019 begroten wij voor overhead € 115.000. Deze overhead wordt naar rato berekend over de productieve uren en als opslag meegenomen. Tevens wordt ook over een deel van de kosten de BTW doorberekend. Bij de bepaling van de tariefstelling is het toegestaan om de compensabele BTW als kostenpost op te nemen, daar gemeenten hiervoor gekort zijn in het gemeentefonds. Gemeenten mogen op grond van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In de gemeente Druten is de afvalstoffenheffing voor 2019 niet volledig kostendekkend. Voor het restant wordt de reserve aangesproken

Berekening kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing		
Kosten taakveld afval (7.3)	-1.568	
Inkomsten taakveld afval, exclusief heffingen	734	
Netto kosten taakveld afval	-834	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead	-115	
BTW	-303	
Overig	-74	
Totale kosten	-1.326	100%
Opbrengst heffingen	1.275	
Onttrekking reserve	-51	
Dekking		96%

Het tarief voor de afvalstoffenheffing dekt 96% van de totale kosten. Dat betekent dat de resterende 4% (€ 51.000) wordt onttrokken aan de reserve egalisatie vuilafvoer en vuilverwerking.

2.1.6 Rioolheffing

Elke eigenaar van een onroerende zaak die direct of indirect is aangesloten op de riolering betaalt rioolheffing. Het tarief voor 2019 wordt ten opzichte van 2018 niet verhoogd en blijft € 217,00 per aansluiting bedragen.

Kostendekkendheid tarief rioolheffing

De kostendekkendheid van het tarief voor rioolheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten samenhangen met de instandhouding van het gemeentelijk rioolnetwerk. Hiervoor wordt geïnvesteerd in aanleg en vervanging en worden uitgaven gedaan voor het onderhoud. Dit beheer van rioleringen

wordt risicogericht uitgevoerd. Dat houdt in dat op hoofdlijnen planmatig wordt bepaald wanneer vervanging en onderhoud plaatsvindt, maar dat de daadwerkelijke uitvoering van het plan afhankelijk is van de noodzaak daartoe.

Naast de kosten voor onderhoud en vervanging worden ook kosten voor overhead aan de rioolheffing toegerekend. Dat gebeurt door een opslag op de toe te rekenen ambtelijke uren.

Het vegen van straten en pleinen wordt verantwoord op het taakveld afval. Naast het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen omvat de taak straatvegen ook het schoonhouden van de riolering en de verkeersveiligheid. Omdat er geen rangorde tussen deze drie redenen valt te maken, is ervoor gekozen om aan alle drie een gelijk deel toe te delen. Er wordt dus 1/3 deel van de begrote kosten toegerekend aan het taakveld riolering.

Ook wordt over een gedeelte van de kosten de BTW doorberekend. De reden dat de compensabele BTW mag worden toegerekend is dat de vergoeding die gemeenten ontvangen onttrokken is aan het gemeentefonds.

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing		
Kosten taakveld riolering (7.2)	-1.504	
Inkomsten taakveld riolering, exclusief heffingen	0	
Netto kosten taakveld riolering	-1.504	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead	-85	
Vegen straten en pleinen (1/3 deel)	-27	
BTW	-203	
Totale kosten	-1.819	100%
Opbrengst heffingen	1.806	
Onttrekking reserve	-13	
Dekking		99%

De inkomsten die de gemeente aan rioolheffing ontvangt bedragen 99% van de totale kosten. Dat betekent dat de resterende 1% (€ 13.000) wordt bijgelegd vanuit de reserve riolering.

2.1.7 Hondenbelasting

Elke houder van een hond dient zich, na aanschaf, te melden, waarna een aanslag hondenbelasting volgt. Voor 2019 worden de tarieven verhoogd met de inflatiecorrectie van 2%. Het tarief hondenbelasting bedraagt in 2019 voor het houden van één hond € 84,24 en voor elke volgende hond € 116,16. Voor een kennel bedraagt het tarief € 390,36.

2.1.8 Lijkbezorgingsrechten

In 2019 wordt volstaan met een trendmatige aanpassing van de tarieven lijkbezorgingsrechten met 2%.

2.1.9 Legesverordening

Algemeen

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de Legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. De belastingplichtige is de aanvrager van de dienst dan wel ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Globaal onderscheiden we een drietal titels:

Titel 1. Algemene dienstverlening, waaronder burgerlijke stand, reisdocumenten, verkeer en vervoer;

Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning, waaronder bouwactiviteiten, welstand, bestemmingswijzigingen;

Titel 3. Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn, waaronder horecavergunning, evenementenvergunning, kinderopvang.

Kostendekkendheid tarieven leges

De kostendekkendheid van de leges moeten we volgens de Gemeentewet vaststellen op basis van de geraamde baten en lasten ter zake in de begroting 2019. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Anders gezegd mogen we over de gehele legesverordening geen 'winst' maken op de diensten en producten die wij aanbieden. Dit geldt niet voor de leges waar in de dienstverlening ook een rijksdeelcomponent van toepassing is. De verhoging van rijksleges worden dan volledig vertaald in de tariefstelling. Een aantal tarieven van leges is wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor paspoorten en rijbewijzen. Voor 2019 stijgen de leges tarieven met de inflatiecorrectie van 2%. In de tabel hieronder is de kostendekkendheid van de leges per hoofdstuk nader uitgesplitst. Voor de diensten en producten waarvoor geen baten zijn geraamd in de begroting 2019 is geen kostendekkendheidspercentage vastgesteld.

Berekening kostendekkendheid van de leges tarieven

Titel 1 Algemene dienstverlening			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekkendheid
hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 18.297	€ 1.191	€ 19.487	€ 6.943	35,6%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten	€ 191.483	€ 10.495	€ 201.978	€ 150.707	74,6%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 88.629	€ 4.202	€ 92.831	€ 49.242	53,0%
hoofdstuk	4	Verstrekingen uit de BRP	€ 7.100	€ 499	€ 7.599	€ 1.761	23,2%
hoofdstuk	5	Verstrekingen op grond van Wpb	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	6	Overige publiekszaken	€ 46.530	€ 2.045	€ 48.575	€ 17.576	36,2%
hoofdstuk	7	Geo-informatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	8	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	9	Kansspelen	€ 4.075	€ 59	€ 4.135	€ 708	17,1%
hoofdstuk	10	Telecommunicatie	€ 21.231	€ 1.575	€ 22.806	€ 21.390	93,8%
hoofdstuk	11	Verkeer en vervoer	€ 23.688	€ 345	€ 24.033	€ 10.142	42,2%
hoofdstuk	12	Markten	€ 955	€ 14	€ 969	€ 215	22,1%
hoofdstuk	13	Diversen	€ 2.070	€ 145	€ 2.216	€ 1.490	67,2%
Kostendekkendheid Titel 1			€ 404.058	€ 20.570	€ 424.628	€ 260.174	61,3%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekkendheid
hoofdstuk	1	Begripsomschrijvingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	2	Vooroverleg conceptaanvraag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 333.196	€ 16.948	€ 350.144	€ 375.551	107,3%
hoofdstuk	4	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	5	Intrekking omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	6	Bestemmingswijzigingen zonder act.	€ 16.238	€ 1.039	€ 17.277	€ 15.826	91,6%
hoofdstuk	7	Sloophmelding	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	8	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
Kostendekkendheid Titel 2			€ 349.434	€ 17.988	€ 367.421	€ 391.377	106,5%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekkendheid
hoofdstuk	1	Horeca	€ 2.547	€ 37	€ 2.584	€ 1.316	50,9%
hoofdstuk	2	Evenementen/overig APV gerelateerd	€ 31.584	€ 460	€ 32.044	€ 15.510	48,4%
hoofdstuk	3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	4	Brandveiligingsverordening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	5	Kinderopvang	€ 24.581	€ 20	€ 24.601	€ 2.089	8,5%
Kostendekkendheid Titel 3			€ 58.712	€ 517	€ 59.229	€ 18.915	31,9%
Kostendekkendheid totale tarieventabel			€ 812.204	€ 39.075	€ 851.279	€ 670.466	78,8%

Recapitulatie Titel 1,2 en 3

Totaal			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekking
Titel	1	Algemene dienstverlening	€ 404.058	€ 20.570	€ 424.628	€ 260.174	61,3%
Titel	2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	€ 349.434	€ 17.988	€ 367.422	€ 391.377	106,5%
Titel	3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	€ 58.712	€ 517	€ 59.229	€ 18.915	31,9%
Kostendekking totale tarieventabel			€ 812.204	€ 39.075	€ 851.279	€ 670.466	78,8%

Gelet op de bovenstaande recapitulatie komt de kostendekkendheid over de algehele legesverordening uit op 78,8%. Op basis van het berekende percentage kunnen we aangeven dat de gemeente Druten geen 'winst' maakt op de diensten en producten die zij aanbiedt. We overschrijden de maximale kostendekkendheidsnorm van 100% niet.

De kostendekking van het product 'omgevingsvergunningen' komt hoger uit aangezien we € 100.000 aan extra inkomsten verwachten voor 2019.

2.1.10 Tabel vergelijking tarieven 2018-2019

De volgende tabel geeft voor de belangrijkste belastingsoorten indicatief aan hoe de tarieven voor het begrotingsjaar 2019 zich verhouden ten opzichte van 2018.

Belastingsoort	Tarieven		Stijgings-%
	2018	2019	
<i>onroerende-zaakbelastingen</i>			
eigenaren woningen *	0,1266%	0,1266%	0,00%
eigenaren niet-woningen *	0,1791%	0,1791%	0,00%
gebruikers niet-woningen *	0,1551%	0,1551%	0,00%
<i>hondenbelasting</i>			
voor een eerste hond	82,56	84,24	2,03%
voor een tweede hond	113,88	116,16	2,00%
voor een kennel	382,68	390,36	2,01%
<i>rioolheffing</i>			
per aansluiting	217,00	217,00	0,00%
<i>afvalstoffenheffing/reinigingsrecht</i>			
éénpersoons huishouden	106,32	111,36	4,74%
meerpersoons huishouden	153,96	164,04	6,55%
reinigingsrechten	153,96	164,04	6,55%
lediging in ondergrondse container	0,75	0,75	0,00%

2.1.11 Gemeentelijke lastendruk 2019

Op basis van een gemiddelde woningprijs van € 229.500 bedraagt de lastendruk als volgt:

	Huurder geen eigen woning		Eigenaar met eigen woning met waarde € 225.000 (2018) € 229.500 (2019)	
	2018	2019	2018	2019
Afvalstoffenheffing	€ 153,96	€ 164,04	€ 153,96	€ 164,04
20 vuilniszakken/ledigingen	€ 15,00	€ 15,00	€ 15,00	€ 15,00
Rioolheffing	-	-	€ 217,00	€ 217,00
OZB eigenaar	-	-	€ 284,85	€ 290,55
	€ 168,96	€ 179,04	€ 670,81	€ 686,59

2.1.12 Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet in staat is om de belastingaanslag te betalen kan onder bepaalde voorwaarden (afhankelijk van het netto besteedbaar (gezins-)inkomen en persoonlijke omstandigheden) (gedeeltelijke) kwijtschelding worden verleend. Dat kan alleen als het een aanslag betreft voor onroerende-zaakbelasting, afvalstoffenheffing en hondenbelasting. De gemeente voert een actief beleid op het gebied van kwijtscheldingen. Burgers, aan wie structureel kwijtschelding wordt verleend, komen in aanmerking voor een vereenvoudigde kwijtscheldingsprocedure.

2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vraagt gemeenten het beleid voor risicomanagement te beschrijven. In 2010 is de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen met daarin het risicomanagementbeleid vastgesteld.

Gemeente Druten wil de risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar maken. Door inzicht in de risico's kan de organisatie op verantwoorde wijze besluiten nemen. Op die manier is er voldoende financiële ruimte om de risico's van nu en de risico's van toekomstige investeringen op te vangen.

Deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke financiële risico's we als gemeente Druten lopen. Als deze risico's zich voordoen, moet er voldoende geld beschikbaar zijn. Daarvoor is berekend hoeveel financiële middelen we beschikbaar hebben. Dat wordt weerstandsvermogen genoemd.

2.2.2 Risicoprofiel

Een gemeente loopt, net als elke andere organisatie, risico's in de uitvoering van haar taken. Van een aantal risico's is bekend welke financiële gevolgen deze hebben en is het vrijwel zeker dat het feit zich zal voordoen (of voorgedaan heeft). De gemeente moet daarvoor voorzieningen treffen (artikel 44 BBV).

Bij een risico is het onbekend of het feit zich zal voordoen. In samenwerking met de verschillende organisatieonderdelen zijn in totaal 107 risico's met financiële gevolgen benoemd.

Er is gebruik gemaakt van het programma NARIS®. Alle bekende risico's worden in NARIS® ingevoerd en vervolgens kan met het programma een zogenaamde risicosimulatie worden uitgevoerd. Daarmee wordt de werkelijkheid miljoenen keren nagebootst.

Het hierna volgende overzicht laat de tien risico's zien die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde financiële middelen. Dit risicoprofiel is een momentopname. In een veranderende omgeving veranderen ook steeds de risico's.

Met de invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2018 is er een risico bijgekomen. Als na onderzoek door de Autoriteit Persoonsgegevens blijkt dat de gemeente een overtreding van de AVG heeft begaan kan een boete worden opgelegd. De boete bedraagt maximaal 4% van de "wereldwijde" omzet met een maximum van € 20 mln. De Autoriteit Persoonsgegevens is in 2017 slechts in 200 van de 10.009 gevallen een onderzoek gestart. Er werden geen boetes opgelegd. Meestal gaan de zaken over een kopie ID-bewijs, BSN registratie, arbeidsrelatie of slechte beveiliging van persoonsgegevens op websites.

Risico nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R210	Resterende kavels Westerhout Zuid worden verkocht met een lagere grondprijs	Financieel - Minder inkomsten dan gepland, negatiever resultaat op eindwaarde, Imago - Imagogevolgen	90%	max.€ 1.000.000	21,18%
R259	Het tijdig uitvoeren van onderhoud wegen blijft achterwege	Financieel - Wegen moeten compleet worden vervangen; noodreparaties; kapitaalvernietiging; toename van materiële aansprakelijkheidstelling, Imago - Imagoschade gemeente door verslechtering wegen; toename van meldingen, Letsel / veiligheid - Letselschade wegens achterstallig onderhoud	70%	max.€ 350.000	4,32%
R240	Onvoldoende budget om benodigde aanbod (jeugdzorg en AWBZ) te realiseren	Financieel - Gemeente zelf verantwoordelijk voor extra kosten	70%	max.€ 350.000	4,31%
R260	Uitlekken van vertrouwelijke informatie	Financieel - Claims ingeval van misbruik; bestuurlijke boete, Imago - Imagoschade voor de gemeente	30%	max.€ 720.000	3,83%
R239	Algemene uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot	Financieel - Begrotingstekort; minder inkomsten dan geraamd; meer bezuinigingen	50%	max.€ 350.000	3,48%
R251	Rentestijging voor Druten Oost	Financieel - Onvoorziene rentekosten	50%	max.€ 350.000	3,24%
R196	Budget re-integratie is uitgeput	Financieel - Minder uitstroom uit uitkering; uittreding gemeenschappelijke regeling (liquidatiekosten), Imago - Geen nieuwe re-integratietrajecten mogelijk, Vertraging / stagnatie - Lopende trajecten kunnen niet verder	50%	max.€ 350.000	3,10%
R265	Na onderzoek blijkt dat de gemeente Druten een overtreding van de AVG heeft begaan	Financieel - De Autoriteit Persoonsgegevens legt een boete op	10%	max.€ 1.600.000	2,82%
R37	Niet aanleveren archiefstukken	Financieel - Consequenties voor besluiten en verweer bij bezwaar, Imago - Incomplete dossiers, foute besluiten, niet voldoen aan archiefwet, Vertraging / stagnatie - Achterstanden in archivering	90%	max.€ 175.000	2,78%
R254	MGR maakt aanspraak op deelnemers voor afdekken van zich voordoende risico's	Financieel - De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de MGR dan begroot	70%	max.€ 175.000	2,33%
Totaal grote risico's				EUR 5.420.000	
Overige risico's				EUR 9.094.882	
Totaal alle risico's				EUR 14.514.882	

Tabel 1 Belangrijkste financiële risico's

Het totaal aan risico's is ten opzichte van het laatste rapportagemoment (verslag 2017) gestegen met € 1,9 mln. Er is een risico toegevoegd voor de invoering van de AVG. Verder zijn risico's veranderd of verdwenen door de overgang naar de Werkorganisatie Druten-Wijchen.

2.2.3 Risicokaart

Figuur 1 laat een risicokaart zien die inzicht geeft in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's van laag, middel naar hoog. De nummers in de risicokaart geven het aantal risico's aan dat zich in het vak van de risicokaart bevindt.

De top 10 risico's zijn terug te vinden in de risicokaart. Dat kan door in de kolom met het juiste kanspercentage te kijken naar de rij met het bedrag van het financiële gevolg. De financiële gevolgen zijn verdeeld in vijf categorieën.

Het risico dat op de eerste plaats in de top 10 staat (R210), is te vinden in de kolom met het kanspercentage van 90%. Het maximale financiële gevolg is ingeschat op € 1.000.000. Dat betekent dat het risico is terug te vinden in de rij met "x > € 350.000".

Financieel

x > € 350.000	5	1			1
€ 175.000 < x < € 350.000	1		3	2	
€ 70.000 < x < € 175.000	6	4	5	5	2
€ 17.500 < x < € 70.000	3	3	4	9	4
x < € 17.500	17	4	9	2	15
Geen financiële gevolgen					2
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Figuur 1 Risicokaart met financiële risico's

Er zijn bruto en netto risico's. Het bruto risico geeft de situatie weer voordat er maatregelen zijn getroffen. Het netto risico is het resultaat na het nemen van maatregelen. In de risicokaart zijn de netto risico's opgenomen.

Een risico dat zich in het groene gebied van de risicokaart bevindt, valt onder de kleine risico's. Deze risico's kunnen worden gefinancierd uit lopende middelen. Als deze risico's worden terug gebracht, worden uitgaven bespaard.

Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, valt onder de middelgrote risico's. Deze risico's zijn niet continuïteitsbedreigend, maar vereisen aandacht.

Ten slotte is er een risico in het rode vak. Dit risico vereist meer aandacht. Dat is het risico dat de resterende kavels van Westerhout-Zuid met een lagere grondprijs worden verkocht (R210).

De gemeente kan niet altijd invloed uitoefenen op de oorzaak van de risico's. Een voorbeeld daar is een rechtszaak waarvan de uitkomst onduidelijk is. Of een stagnatie in de verkoop van bouw kavels.

2.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële middelen de gemeente nodig heeft om de risico's te kunnen opvangen.

We gebruiken een risicosimulatie voor het berekenen van een passende reserve voor het opvangen van de risico's. Uitgangspunt hierbij is dat op basis van risicosimulatie sprake moet zijn van 75 tot 95% zekerheid dat de gemeente haar risico's kan opvangen. Volgens een studie naar het verloop van grafieken van een aantal gemeenten kan het best een zekerheidsfactor van 90% gehanteerd worden.

De reden daarvoor is dat:

1. Niet alle risico's zich tegelijk en voor het maximale bedrag voordoen.
2. Voor een klein beetje meer zekerheid (niet 90% maar 95%) moet naar verhouding veel extra geld gereserveerd worden.

Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden opgevangen met een bedrag van € 3.684.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

2.2.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van alle middelen waarover Gemeente Druten kan beschikken als zich niet begrote kosten voordoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Weerstandscapaciteit in euro's x 1.000	Schatting stand 1-1-2019	
Algemene reserves (vrij aanwendbaar)	EUR	8.436
Bespaarde rente	EUR	265
Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	EUR	3.596
Onbenutte belastingcapaciteit	EUR	1.322
Saldo onvoorzien	EUR	10
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	EUR	13.629

Tabel 2 Beschikbare weerstandscapaciteit

Algemene reserves (vrij aanwendbaar)

Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van de stand van de reserves.

Bedragen in euro's x 1.000	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019
Algemene reserves	4.397	3.329	8.436
Bestemmingsreserves	11.454	7.826	5.651

Tabel 3 Verloop van de stand van de reserves

De algemene reserves bestaan uit de algemene reserve (€ 7.418.000) en de reserve grondbedrijf (€ 1.018.000). Deze reserves zijn vrij aanwendbaar. Dat betekent dat er niet van tevoren vaststaat waar we het geld aan uitgeven. Omdat de risico's van het grondbedrijf worden meegenomen in het risicoprofiel, mag de reserve grondbedrijf worden meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De algemene reserves nemen toe door stortingen ter verbetering van de solvabiliteitspositie. Daarnaast heeft een verschuiving plaatsgevonden van de bestemmingsreserves naar de algemene reserves door de opheffing van de reserve dekking kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut.

Bespaarde rente

Bespaarde rente is de rente die we besparen omdat we niet lenen bij een bank. We financieren de investeringen met geld dat we gespaard hebben.

Het saldo van de bespaarde rente mogen we meenemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Alleen de berekende rente over de reserves van NUON en Vitens mogen niet worden meegenomen in de berekening. Met die renteopbrengsten houden we al rekening bij de structureel te besteden middelen.

Het saldo 2019 van € 345.000 is toegevoegd aan de eenmalige middelen. Daarvan is € 80.000 structureel ingezet voor met name het in de Werkorganisatie Druten-Wijchen ingebrachte bedrijfsvoeringbudget. Dan resteert een bedrag van € 265.000 dat wordt meegenomen als weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)

Van het totale bedrag aan bestemmingsreserves van € 5.651.000 kan een bedrag van € 3.596.000 als vrij aanwendbaar worden aangemerkt. Na goedkeuring van de raad kunnen deze reserves worden ingezet voor het opvangen van risico's.

Uitgangspunt is dat de reserves legaat van Cooth, winstuitkering NUON, egalisatie vuilafvoer en verwerking, riolering, kulturhus/dorpshuizen, conversie aandelen Vitens en dekkingsreserve kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut niet vrij aanwendbaar zijn. Hiervan weten we al dat er toekomstige uitgaven gaan komen.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente nog heeft om extra opbrengsten te krijgen via belastingheffing. Op basis van de normering volgens artikel 12 Fvw (Financiële-verhoudingswet) bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit van onze gemeente naar schatting € 1.322.000.

We berekenen de onbenutte belastingcapaciteit door de werkelijke belastingopbrengst af te trekken van de (maximale) belastingopbrengst die we hadden kunnen krijgen.

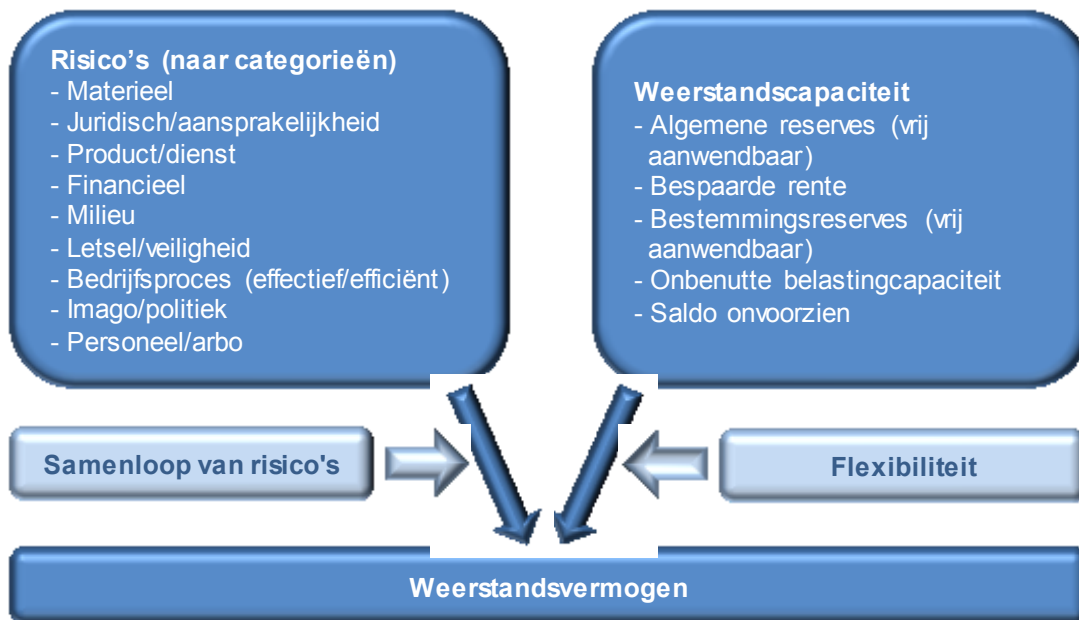
Deze ruimte doet zich alleen voor bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB). Het huidige beleid van de gemeente Druten is gericht op 100% kostendekking bij het tarief van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolrechten. Daarmee houden we dus geen ruimte over.

Saldo onvoorzien

De gemeente kiest ervoor om € 10.000 in de begroting aan te houden als buffer voor eenmalig onvoorziene uitgaven. Deze uitgaven moeten onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn.

2.2.6 Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om toekomstige risico's op te vangen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, moet de relatie worden gelegd tussen de financiële gevolgen van de risico's (gewenste weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide onderdelen wordt in de hierna volgende figuur weergegeven.

Figuur 2 Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Het is de taak van het bestuur om te zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Dat vraagt om duidelijke en toetsbare kaders voor concrete vragen zoals: hoeveel geld leggen wij opzij voor het opvangen van mogelijke financiële verliezen?

Is ons weerstandsvermogen voldoende?

Om te bepalen of ons weerstandsvermogen voldoende is kijken we naar hoeveel financiële middelen nodig zijn en hoeveel er beschikbaar is. De uitkomst van die deelsom is het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{EUR 13.629.000}}{\text{EUR 3.684.000}} = 3,70$$

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2010 is bepaald dat de gemeente Druten voor de ratio weerstandsvermogen minimaal een waarderingscode "C" wil scoren. Dat komt neer op minimaal voldoende weerstandsvermogen.

De hiernavolgende normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het geeft een waardering van de berekende ratio.

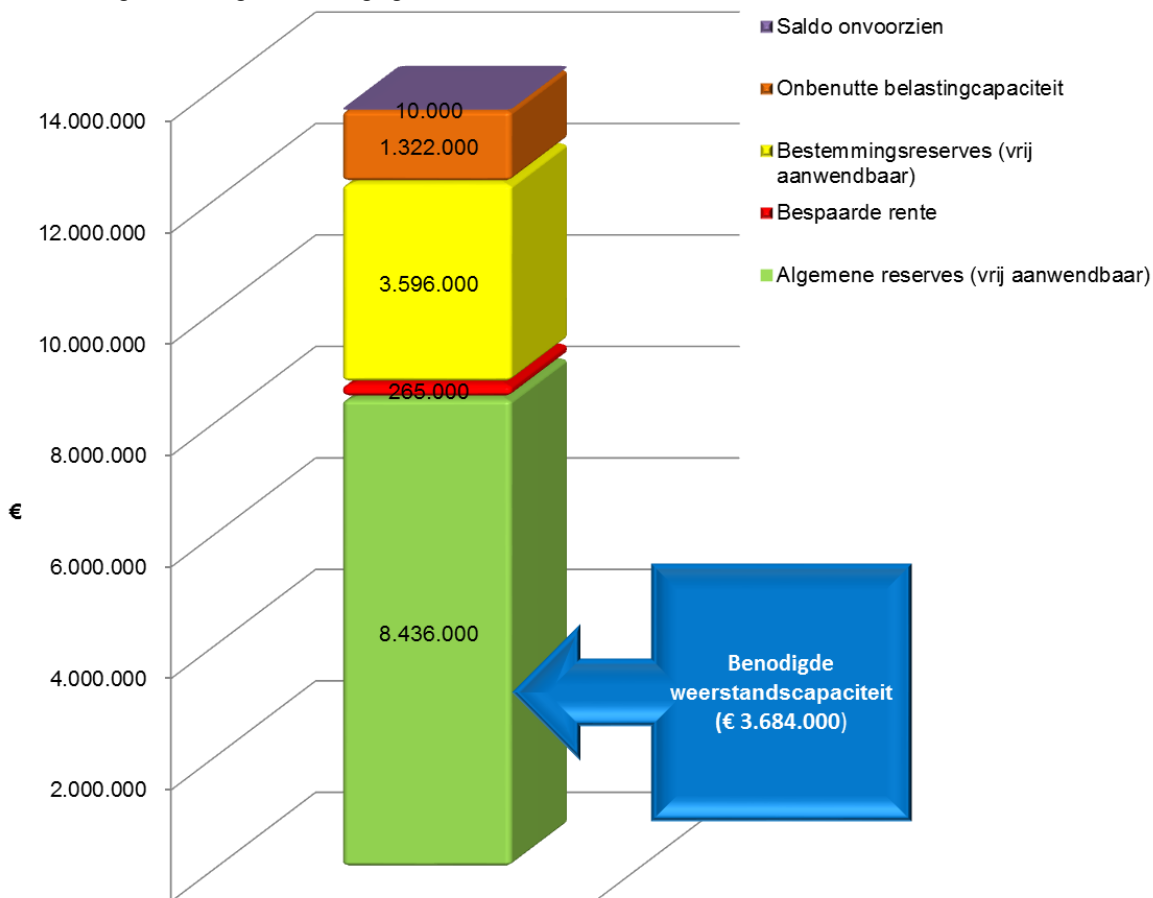
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Tabel 4 Weerstandsnorm

De ratio van de gemeente Druten valt in klasse A. Dat betekent dat ons weerstandsvermogen uitstekend is.

2.2.7 Conclusies weerstandsvermogen

De verhouding van de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit is in het hiernavolgende diagram weergegeven.

Figuur 3 Diagram met verhouding benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit valt lager uit dan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat betekent dat Gemeente Druten over ruim voldoende reserves beschikt om met 90% zekerheid de risico's af te dekken.

In hiernavolgend overzicht zijn de ratio's van het weerstandsvermogen van de afgelopen jaren opgenomen. Het weerstandsvermogen is voldoende op peil.

Rapportagemoment	Verslag 2015	Verslag 2016	Verslag 2017	Begroting 2019
Ratio	3,15	2,75	2,80	3,70

Tabel 5 Verloop ratio weerstandsvermogen

Al enige jaren is ons weerstandsvermogen uitstekend. Omdat de reserves toenemen, stijgt het weerstandsvermogen ten opzichte van de stand bij de jaarrekening 2017.

Er zijn twee mogelijkheden om het weerstandsvermogen te beïnvloeden, namelijk door maatregelen te nemen voor de risico's of door de reserves te vergroten (sparen). De gemeente Druten heeft maatregelen genomen om risico's van met name het grondbedrijf te beperken of zelfs weg te nemen.

2.2.8 Financiële kengetallen

Bij ministeriële regeling is een aantal kengetallen vastgesteld. Doel van het vermelden van deze kengetallen is om te bekijken hoe we het als gemeente Druten financieel doen. De kengetallen geven de mogelijkheid om het financiële beleid te beoordelen en indien nodig aan te passen.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet altijd samen met andere kengetallen worden beoordeeld. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat. Dan moeten we de situatie te verbeteren. Bijvoorbeeld door te sparen of door minder grote investeringen te doen.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in de financiële positie afgeleid uit het jaarverslag 2017, de begroting 2018 en de meerjarenbegroting 2019.

Begroting jaar 2019 Kengetallen (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Netto schuldquote	94	136	118	108	102	96
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	72	111	93	85	80	75
Solvabiliteitsratio	27	15	19	21	22	23
Structurele exploitatieruimte	4,39	2,26	2,83	3,75	3,78	3,92
Grondexploitatie	14	17	10	4	5	6
Belastingcapaciteit	93	95	95	95	95	95

Tabel 6 Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist voorzichtig moet zijn met investeren. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn, waardoor er minder geld over blijft voor onverwachte uitgaven. Dit kengetal is het totaal van onze schulden (aangegane leningen en crediteuren) gedeeld door de inkomsten (totale baten).

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Netto schuldquote	94	136	118	108	102	96

Tabel 7 Verloop netto schuldquote

Volgens de provincie Gelderland is een netto schuldquote lager dan 90% voldoende. Zoals het er nu naar uitziet ontwikkelt de netto schuldquote zich van matig (norm: 90% - 130%) naar voldoende. Dat betekent dat er steeds meer ruimte gaat komen voor investeringen, maar dat we voorlopig gematigd moeten investeren.

Netto schuldquote (zonder alle door de gemeente verstrekte leningen)

Een hoge netto schuldquote hoeft niet altijd een probleem te zijn. Een oorzaak van een hoge netto schuldquote kan zijn dat veel van de geleende gelden worden doorgeleend. De rente en aflossingen worden dan voldaan door degenen aan wie deze leningen zijn verstrekt. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook zonder de door de gemeente verstrekte leningen berekend. Daarmee ontstaat inzicht in het deel van de leningen waarvan de rentelasten en aflossingen drukken op de eigen organisatie.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	72	111	93	85	80	75

Tabel 8 Verloop netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De verstrekte leningen hebben een aanzienlijke invloed op de netto schuldquote. Dit kengetal laat zien dat er vanaf 2020 ruimte is voor investeringen (norm: < 90%). Dat komt omdat er diverse verstrekte hypothecaire personeelsleningen zijn afgelost.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welk deel van onze bezittingen is betaald met spaargeld. In vaktermen is dat het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen. Een hoog aandeel van het eigen vermogen geeft aan dat de gemeente financieel gezond en flexibel is. Dat betekent dat we onze schulden kunnen afbetalen.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Solvabiliteit	27	15	19	21	22	23

Tabel 9 Verloop solvabiliteit

Volgens de provincie Gelderland is onze solvabiliteit matig (tussen 20% en 50%). Een redelijk gedeelte van onze bezittingen is betaald met eigen geld. Maar het grootste gedeelte van onze bezittingen is betaald met geleend geld. Volgens de provincie Gelderland is bij 50% of meer eigen vermogen de solvabiliteit voldoende.

Volgens de meerjarenbegroting is er een stijgende lijn de komende jaren. Dat komt voornamelijk door een stijgend eigen vermogen.

Het grote verschil tussen de stand bij het verslag 2017 en de daarop volgende begrotingen is te verklaren door de vermelding van investeringen met maatschappelijk nut op de balans (materiële vaste activa). Voorheen werden deze investeringen niet geactiveerd en op de balans vermeld. Met ingang van 2017 is dit door een wijziging in het BBV voor gemeenten verplicht.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan of er financieel nog ruimte is voor nieuw beleid. Zolang op lange termijn de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven blijft er ruimte over, de zogenaamde structurele exploitatieruimte.

Het BBV schrijft voor dat de incidentele baten op de totale baten in mindering worden gebracht. Daarnaast wordt een storting in de reserve gezien als een last en een onttrekking aan de reserve als een bate.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Structurele exploitatieruimte	4,39	2,26	2,83	3,75	3,78	3,92

Tabel 10 Verloop structurele exploitatieruimte

Volgens de begroting 2019 en verder is de gemeente Druten voldoende (norm provincie Gelderland > 0%) in staat om voor langere tijd financiële tegenvallers op te vangen. Dit kengetal laat een positieve vooruitblik zien. Er is nog financiële ruimte voor nieuw beleid. Daarmee moeten we voorzichtig omgaan, omdat onze solvabiliteit nog aan de lage kant is.

Grondexploitatie

Als een gemeente veel geld heeft geïnvesteerd in de aankoop van gronden, kan dat risico's opleveren. Alle kosten van de grond moeten worden terugverdiend bij de verkoop. Hoe langer het duurt voor de gronden worden verkocht, hoe hoger de kosten zijn. Dat geld kan niet ergens anders aan worden uitgegeven.

Een hoge grondexploitatie betekent een grote boekwaarde. Hierbij kan de gemeente het risico lopen dat deze boekwaarde, bij verkoop van de gronden niet volledig wordt gerealiseerd. Aan de andere kant kan een hoge grondexploitatie betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om de schuldenlast af te bouwen. Dat heeft een positieve uitwerking op de solvabiliteit.

Het kengetal geeft aan welk gedeelte van onze totale inkomsten is vastgezet in grondexploitatie.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Grondexploitatie	14	17	10	4	5	6

Tabel 11 Verloop grondexploitatie

Ons aandeel in grondexploitatie neemt af. Er blijft daardoor meer geld over voor nieuw beleid en het opvangen van risico's. Dat is een positieve ontwikkeling. Het zegt natuurlijk niets over het verloop van de verkoop van de gronden (of de vraag naar grond). Ook het onderscheid tussen woningbouw of bedrijventerrein wordt niet gemaakt.

De komende jaren is voorzien dat het aandeel van de grondexploitatie weinig risico's oplevert voor de financiële positie van onze gemeente (norm provincie Gelderland < 20%).

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Een gemeente heeft de ruimte om belastingen te verhogen. Deze belastingen zijn voor onze inwoners woonlasten. Het gaat om de OZB (onroerende zaakbelasting), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Daarbij is de OZB voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal geeft aan hoeveel procent van het landelijke gemiddelde de woonlasten van de gemeente Druten zijn.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Belastingcapaciteit	93	95	95	95	95	95

Tabel 12 Verloop belastingcapaciteit

De gemeente Druten scoort minder dan 100%. Dat betekent dat onze inwoners minder belasting betalen dan het landelijk gemiddelde. We hebben dus nog een mogelijkheid om de belastingen te verhogen en daarmee onze inkomsten te verhogen.

Kengetallen provincie Gelderland

De provincie Gelderland maakt jaarlijks in het voorjaar een inschatting van de financiële positie van de (op dit moment 53) Gelderse gemeenten. Daartoe onderscheidt de provincie Gelderland diverse groepen gemeenten, ingedeeld naar aantallen inwoners of woonruimten. De gemeente Druten bevindt zich met 8 andere gemeenten in de groep van 10.000 – 20.000 inwoners.

De provincie Gelderland hanteert eigen regels voor de beoordeling van de budgettaire positie en de algemene reserves. Het structurele saldo van de begroting per inwoner (begrotingsoverschot of –tekort) bedraagt voor de begroting 2018 € 43 per inwoner, terwijl dat in de provincie Gelderland gemiddeld € 12 is. Daarmee bevindt de gemeente Druten zich op de 5^e positie in de provincie Gelderland (begroting 2017: 4^e positie).

De belastingdruk wordt door de provincie berekend op basis van de tarieven van de drie belangrijkste heffingen, namelijk de ozb, rioolrechten en reinigingsheffingen. De belastingdruk 2018 bedraagt in de Gelderse gemeenten – volgens de spelregels van de provincie – per inwoner gemiddeld € 411. In Druten is dat € 332 en daarmee behoort de gemeente Druten tot de acht goedkoopste gemeentes in Gelderland.

Om een juiste beoordeling van de kengetallen te kunnen geven, moet de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie worden bekeken. Het doel van deze kengetallen is niet om de individuele kengetallen te koppelen aan normeringswaarden. Het is aan de gemeenteraad zelf om een oordeel te vormen over de kengetallen. Wel zijn er in overleg met het Ministerie van BZK en andere provincies signaleringswaarden opgesteld. Deze

signaleringswaarden kunnen worden gebruikt om te bepalen of de waarde van de kengetallen duiden op een zwakke/sterke financiële positie. Daarbij kan categorie A als minst en categorie C als meest risicovol worden bestempeld.

In onderstaand overzicht zijn de kengetallen en signaleringswaarden in categorieën inzichtelijk gemaakt.

Begroting jaar 2019 Kengetallen	Begr. 2019	Categorie A Minst risicovol	Categorie B Neutraal	Categorie C Meest risicovol
Netto schuldquote	118%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	93%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	19%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	2,83%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	10%	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	95%	<95%	95-105%	>105%

Tabel 13 Beoordeling kengetallen

Zoals de tabel laat zien, is op basis van de kengetallen het financieel beleid van de gemeente Druten weinig risicovol.

Met uitzondering van de solvabiliteit zijn alle financiële kengetallen redelijk tot goed op niveau. Volgens de jaarrekening 2017 is het eigen vermogen in werkelijkheid beter op peil (27%). Hoewel de solvabiliteit voor verbetering in aanmerking komt, heeft de gemeente Druten de mogelijkheid om door belastingverhoging meer inkomsten te genereren (belastingcapaciteit). Daarnaast kan de netto schuldquote (en ook de solvabiliteit) verbeteren door minder langlopende leningen aan te trekken of af te lossen.

Conclusie kengetallen

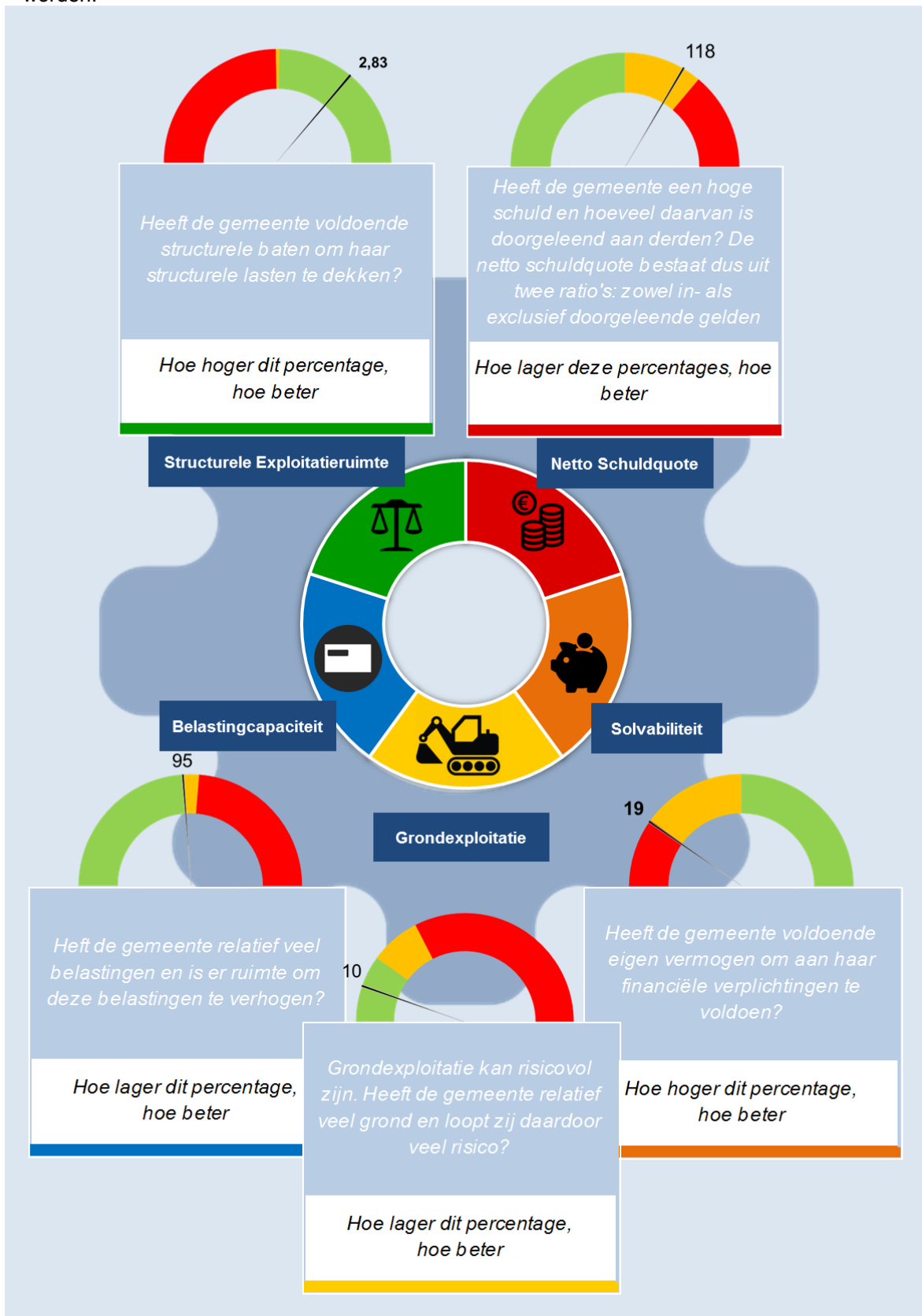
Pas als meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie. Dat is voor de gemeente Druten zeker niet het geval. De financiële positie levert weinig risico's op.

Het eigen vermogen van de gemeente Druten is volgens de norm onvoldoende om financieel flexibel te kunnen zijn. De bezittingen worden voornamelijk gefinancierd met geleend geld en volgens de norm voor de netto schuldquote is er weinig ruimte om te investeren door middel van het aantrekken van leningen. Als in de toekomst de door de gemeente Druten verstrekte leningen worden afgelost, ontstaat meer ruimte; deze leningen hebben namelijk aanzienlijke invloed op de nette schuldquote. We zien de netto schuldquote verbeteren ten opzichte van voorgaande jaren.

Een positieve ontwikkeling is dat het aandeel van de gemeente in de grondexploitatie afneemt. Dat betekent minder (financiële) risico's waarmee we rekening moeten houden. Daarnaast geeft ons weerstandsvermogen aan dat we uitstekend in staat zijn om toekomstige risico's af te dekken. Dat blijkt ook uit de meerjarenbegroting van de structurele exploitatieruimte.

Met de belastinginkomsten blijft de gemeente Druten onder het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat in samenhang met de onbenutte belastingcapaciteit, zoals benoemd bij de beschikbare weerstandscapaciteit, er nog ruimte is voor het genereren van inkomsten.

In het onderstaande overzicht is kort weergegeven hoe de kengetallen geïnterpreteerd kunnen worden.

2.2.9 Geprognosticeerde balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De begroting bevat hiermee ook voldoende informatie om de ontwikkeling van de kengetallen voor drie jaren volgend op de begroting te berekenen.

Hierna volgend is de geprognosticeerde balans weergegeven voor de begroting 2019–2022.

Balans per 31 december (x € 1.000)

ACTIVA		Ultimo 2017 Rekening	Ultimo 2018 Begroting	Ultimo 2019 Begroting	Ultimo 2020 Begroting	Ultimo 2021 Begroting	Ultimo 2022 Begroting
Vaste activa							
Immateriële vaste activa							
* Bijdragen aan activa in eigendom van derden		167	154	141	128	116	103
							103
Materiële vaste activa							
* Investerings met een economisch nut		44.787	53.391	52.000	51.042	49.552	47.898
- gronden uitgegeven in erfpacht		34	34	34	34	34	34
- overige investeringen met een economisch nut		25.965	29.517	27.040	25.696	24.625	23.293
- invest. met een ec. nut, waarvoor een heffing kan worden geheven		18.445	20.890	21.054	21.678	21.495	21.412
* Investerings openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut		343	2.950	3.872	3.635	3.397	3.160
Financiële vaste activa							
* Kapitaalverstrekkingen aan:		10.024	11.306	11.604	11.283	10.939	10.627
- deelnemingen		1.368	1.368	1.368	1.368	1.368	1.368
- overige verbonden partijen							
* Leningen aan:							
- overige verbonden partijen		1	1	1	1	1	1
* Overige langlopende leningen u/g		8.629	9.911	10.209	9.888	9.544	9.232
* Ov. uitzettingen met rentetypische looptijd > één jaar of langer		26	26	26	26	26	26
Totaal vaste activa		54.978	64.851	63.745	62.453	60.607	58.628
Vlottende activa							
Voorraden							
* Ordenhanden werk, waaronder gronden in exploitatie		5.560	6.587	3.966	1.500	2.000	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar							
* Vorderingen op openbare lichamen		2.103	1.619	1.762	1.762	1.762	1.762
* Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < één jaar		2.990	2.665	2.089	1.589	1.089	589
* Overige vorderingen		1.866	1.249	1.479	1.479	1.479	1.479
Liquide middelen							
* Kassaldi		2	2	2	2	2	2
* Bank- en giroaldi		307	270	273	273	273	273
* Rekening-courant SVn		382	137	225	225	225	225
Overlopende activa		2.977	2.434	2.934	2.934	2.934	2.934
Totaal vlottende activa		16.187	14.962	12.731	9.765	9.765	9.765
TOTAAL GENERAAL		71.165	79.814	76.476	72.219	70.372	68.393

Balans per 31 december (x € 1.000)

PASSIVA		Ultimo 2017 Rekening	Ultimo 2018 Begroting	Ultimo 2019 Begroting	Ultimo 2020 Begroting	Ultimo 2021 Begroting	Ultimo 2022 Begroting
Vaste passiva							
Eigen vermogen							
* Algemene reserve		4.397	3.457	8.364	8.491	8.815	9.337
* Bestemmingsreserves							
- Voor equalisatie van tarieven		690	428	430	291	258	268
- Overige bestemmingsreserves		10.764	7.384	4.912	4.693	4.472	4.247
* Nog te bestemmen resultaat		3.268	982	795	1.392	1.710	2.043
Voorzieningen							
Voorziening t.b.v. verplichtingen en verliezen		2.593	4.188	3.807	2.604	2.553	2.503
Voorziening t.b.v. equalisatie van kosten		930	771	576	563	584	561
Vaste schulden met een rentetypische looptijd>één jaar of langer							
* Onderhandse leningen van:		40.470	57.362	51.191	47.782	45.577	43.032
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen		40.376	33.014	33.984	27.217	21.451	16.265
* Waarborgsommen		94	99	96	96	96	96
* Financieringsstekort			24.249	17.111	20.469	24.030	26.671
Totaal vaste passiva		63.112	74.572	70.074	65.816	63.969	61.991
Viottende passiva							
Netto viottende schulden met een rentetypische looptijd<één jaar							
* Bank- en girosaldi		5.199	0	4.590	4.590	4.590	4.590
* Overige schulden			4.052				
Overlopende passiva							
		2.853	1.189	1.812	1.812	1.812	1.812
Totaal viottende passiva		8.052	5.241	6.403	6.403	6.403	6.403
TOTAAL GENERAAL		71.165	79.814	76.476	72.219	70.372	68.393

2.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

2.3.1 Algemeen

De gemeente Druten heeft een oppervlakte van 4.245 hectare, waarvan een groot deel bij de gemeente als openbare ruimte in beheer is. In deze ruimte vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

Het beleid van de gemeente Druten voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022, vastgesteld door de gemeenteraad in maart 2018;
- Wegenbeleidsplan Druten 2014 – 2024 Bestendig en toekomstgericht;
- Doorrekening beheerkosten IBOR 2018 (college programma 2018-2022);
- Beleidsnota Openbare Verlichting, vastgesteld in 2009;
- Landschapsontwikkelingsplan (2007 – 2017) en uitvoerings- en financieringsplan 2007;
- Groenbeleidsplan vastgesteld in 2004;
- Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen, laatst herzien in 2016 voor de gemeentelijke gebouwen;
- Reserves en voorzieningen, laatst herzien in 2018.

2.3.2 Wegbeheer

In de gemeente Druten ligt een totaal oppervlak van circa 1,30 miljoen m² aan verhardingen. Van het totale areaal bestaat 52,6% uit asfaltverharding, 46,6% uit elementenverharding (klinkers, tegels, etc.), 0,4% uit betonverharding en 0,4% uit overige verhardingen (met name onverhard en semi-verharding).

De trend van de technische kwaliteitsontwikkeling van de verhardingen laat zien dat de kwaliteit van alle verhardingen tot 2010 stabiel was en zich rond de ondergrens van kwaliteitsniveau 'Basis' bevond. Door de bezuinigingen van de afgelopen jaren is de kwaliteit echter verder teruggelopen naar een kwaliteitsniveau 'Laag'.

Tijdens de behandeling van de Voorjaarnota 2016 is vastgesteld dat vanaf 2018 het structureel budget voor onderhoud wegen wordt opgehoogd. Uitgangspunt is dan dat voor asfaltverhardingen een onderhoudsniveau 'Basis' en voor elementen een onderhoudsniveau 'Laag' geldt. In 2017 is gestart met het opstellen van plannen hoe het beschikbare budget zo efficiënt mogelijk ingezet kan worden om aan het hiervoor benoemde kwaliteitsniveau te voldoen. In 2019 wordt onderzoek gedaan naar het hanteren van risico gestuurd en adaptief beheer aan ons wegareaal. In dit onderzoek wordt dan onder andere gekeken naar gebruikersintensiteit en gebruiksfunctie waarop het onderhoudsniveau wordt afgestemd.

In 2019 zetten we onze inspanning door om het afgesproken kwaliteitsniveau, asfaltverhardingen Basis en elementenverhardingen Laag, op orde te brengen.

2.3.3 Rioleringen

De gemeente Druten heeft circa 110 kilometer vrijval riolering in beheer. Het grootste gedeelte van de riolering (63%) wordt gebruikt als gemengd riool. Daarnaast is er 16% in gebruik voor zowel vuilwaterafvoer als hemelwaterafvoer. Verder heeft de gemeente Druten ca. 43,5 km drukrioleringsleiding, ca. 210 drukrioleringsunits, 9 bergbezinkvoorzieningen, ca. 7.325 stuks straat- en trottoirkolken, 27 stuks rioolgemalen en 13 IBA's in beheer.

In de raadsvergadering van maart 2018 is het huidige Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) vastgesteld met een geldigheidsduur van 5 jaar. In dit plan zijn per waterzorgplicht (voor afvalwater,

hemelwater, grondwater en oppervlaktewater) de beleidsuitgangspunten vastgelegd. Een van de uitgangspunten in dit plan is om het beleid ten aanzien van riolering en water zoveel mogelijk gelijk te schakelen met de gemeente Wijchen. In 2019 risico gestuurd beheer verder doorgevoerd en opgenomen in de diverse operationele plannen.

Koppeling wegen- en rioolbeheer

Om onderhoudswerkzaamheden aan de wegen en de riolering integraal uit te kunnen voeren dient constant een interactie plaats te vinden tussen het wegbeheer en het rioolbeheer om zodoende kapitaalvernietiging tegen te gaan. Er vinden dan ook regelmatig verschuivingen plaats in de te nemen maatregelen. Zo kan het zijn dat herstraatwerkzaamheden naar voren worden gehaald in de tijd of worden uitgesteld om deze werkzaamheden in combinatie met rioolvervangingen uit te kunnen voeren. Dit geldt tevens voor vervangingswerkzaamheden van het riool.

Voor 2019 staat in de planning de riolering in de Scharenburg, Klepperheide en Koningstraat te optimaliseren. Deze werkzaamheden worden gelijktijdig met de reconstructie en herinrichting van de Scharenburg uitgevoerd. Daarnaast wordt een aantal noodzakelijke plaatselijke reparaties aan zowel riolering, gemalen en drukriolering uitgevoerd. Uiteraard worden deze werkzaamheden uitgevoerd op basis van de gedachten van risico gestuurd beheer.

Alle maatregelen en werkzaamheden vanuit het Gemeentelijk Waterplan zijn opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022.

2.3.4 Openbaar groen

Het onderhoud van het openbaar groen is geïntegreerd met het onderhoud van verhardingen en het vegen van de straten. Daarvoor werken we met IBOR-bestek. Dar Nijmegen voert dit uit. Elk jaar actualiseren we de groeninventarisatie. In 2018 hebben we alle gegevens nagekeken en aangepast. De inventarisatie is nu weer op niveau.

Sinds 2016 passen we op diverse locaties het bijenvriendelijk maaien van gazons toe. In het voorjaar van 2018 hebben we op een groot deel van deze locaties een speciaal bloemenmengsel met meerjarige soorten ingezaaid. Op bijna al deze locaties is dat goed gelukt en heeft dit gedurende het seizoen 2018 geleid tot een zeer bloemrijk beeld. In 2019 zullen we de locaties waar dit niet is uitgevoerd aanpakken.

Bewonersparticipatie

Sinds een paar jaar hebben bewoners op enkele locaties het onderhoud van de openbare ruimte opgepakt. Daarbij gaat het vooral om het onderhoud van groen. Het is de bedoeling dit in de komende jaren verder uit te bouwen en daarbij ook participatie in andere buurten en straten van de gemeente te stimuleren.

Drutens Bosje

In het kader van bewonersparticipatie zet de aannemer bij het onderhoud vrijwilligers in. Daarnaast wordt het toezicht op het gebruik van het Drutens Bosje ondersteund door een groep vrijwilligers die daarvoor door de gemeente is aangesteld en wordt gefaciliteerd. Deze groep doet ook enkele lichte onderhoudswerkzaamheden. Dit gebeurt vanuit de in 2017 geplaatste berg- en schuilruimte.

Bomenonderhoud

De afgelopen jaren hebben we verschillende rijen Populieren gekapt die bekend staan als risicoboom. In 2018 hebben we dit vervolgd en zijn ook andere soorten risicobomen gekapt. In 2019 vervolgen we het kappen en vervangen van bomen en gaan we extra investeren in het bomenonderhoud om achterstallig onderhoud op te lossen.

Herinrichting De Gelenberg

Sportcomplex De Gelenberg sluit in haar huidige vorm niet meer aan bij de wensen, de soort en het aantal gebruikers. Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor herinrichting van het totale complex. Er worden extra parkeerplaatsen op het sportpark gerealiseerd en daarnaast wordt onderzoek verricht naar de vervanging van de huidige sporthal.

2.3.5 Openbare verlichting

In 2009 is het "Beleidsplan Openbare Verlichting 2009-2018" vastgesteld. Druten en Wijchen onderzoeken de mogelijkheden tot harmonisatie van beleid om zo tot een geactualiseerd beleidsplan te komen.

Lichtmasten worden gecontroleerd op leeftijd en selectief getest. Aan de hand van deze gegevens wordt er een vervangingsplan opgesteld en ter uitvoering gebracht.

We verlichten conform de richtlijn ROVL 2011 waarbij energieverbruik en duurzaamheid centraal staan.

Bij nieuwbouw en reconstructies voldoen we volledig aan deze richtlijn, bij renovaties streven we naar de ondergrens van de richtlijn zonder er lichtpunten bij te plaatsen.

2.3.6 Gebouwen

Onderhoud gebouwen

Voor de gemeentelijke gebouwen wordt periodiek een meerjaren onderhoudsplanung (MOP) opgesteld. Deze MOP geeft inzicht in het te verwachten onderhoud en de kosten van het onderhoud. Op basis van de MOP wordt het gemiddelde van de jaarlijkse kosten berekend wat de basis is voor de dotatie aan de voorziening gebouwen beheer. Deze is in de exploitatiebegroting opgenomen. Per jaar wordt geschouwd of de geplande onderhoudsactiviteiten ook daadwerkelijk noodzakelijk zijn. Is het niet direct noodzakelijk dan worden de activiteiten doorgeschoven. Omgekeerd komt het ook voor dat onderhoudsactiviteiten eerder uitgevoerd moeten worden. Eens per 3 jaar wordt het MOP geactualiseerd.

2.4 Paragraaf financiering

2.4.1 Algemeen

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is het bevorderen en transparant maken van het financieringsbeleid. De belangrijkste middelen om die transparantie te bevorderen zijn het opstellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. In de begroting worden de plannen op het gebied van financiering en treasury toegelicht en in de jaarrekening wordt ingegaan op de bereikte resultaten. Hieruit zal ook moeten blijken dat de financieringsactiviteiten zijn uitgevoerd conform het treasurystatuut en de Wet Fido.

2.4.2 Doelstellingen van het treasurybeleid

De belangrijkste doelstellingen van het treasurybeleid zoals deze zijn vastgelegd in het Treasurystatuut zijn:

- Het verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities (financierings- en beleggingsfunctie);
- Het zoveel mogelijk beschermen van de gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals rente-, koers-, krediet-, valuta- en liquiditeitsrisico (risicomanagementfunctie);
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheersen van de geldstromen en financiële posities;
- Het opzetten en onderhouden van een goede en efficiënte financiële infrastructuur voor het beheer van de geldstromen en posities;

Middels het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad een mandaat af aan het college van burgemeester en wethouders om de in de financieringsparagraaf voorgestelde transacties ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Het college mandateert de functionarissen van het domein Bedrijfsvoering met inachtneming van het bepaalde in het Treasurystatuut om binnen de kaders van de financieringsparagraaf in de begroting en eventuele bijstellingen over te gaan tot het afsluiten van de feitelijke transacties.

2.4.3. Uitgangspunten risicobeheer

Voor risicobeheer gelden als algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen.
- Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij de schatkist van het Rijk.

2.4.4 Ontwikkelingen 2019

BBV rentetoerekening

In 2016 heeft de Commissie BBV een notitie rente 2017 geschreven met nieuwe bepalingen en richtlijnen. In de notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze over rente door gemeenten. De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie op te nemen. De werkelijke rentekosten in 2019 die centraal op taakveld 0.5 vermeld staan worden met behulp van een renteomslag van 2% toegerekend aan de betreffende taakvelden. Er wordt vanaf 2017 jaarlijks met een vaste omslagrente gerekend voor alle activa op basis van de werkelijke rentelasten. Dit vaste omslagrentepercentage mag niet hoger zijn dan de rente die wordt betaald over externe financiering, met een afwijking van maximaal 0,5%. Voor de begroting 2019 is het omslagrentepercentage bepaald op 2%.(2018:2%, 2017:2,5%)

In het volgende overzicht wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening 2019					
					2019
a.	Rentelasten over de korte en lange financiering (1,92%)				942.482
b.	Externe rentebaten				-169.812
	Totaal door te rekenen externe rente				772.671
c1.	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend				-78.048
c2.	Rente projectfinanciering				n.v.t.
	Subtotaal				-78.048
	Saldo door te berekenen externe rente				694.622
d1.	Rente toegerekend aan het eigen vermogen (2019:2%)				371.977
d2.	Rente toegerekend aan voorzieningen				n.v.t.
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				1.066.599
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 2,0%)				1.213.415
f.	Renteresultaat Taakveld Treasury				146.816

Schatkistbankieren

Per 15 december 2013 is schatkistbankieren wettelijk verplicht. Dit betekent dat decentrale overheden hun tegoeden verplicht moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. De redenen voor deze maatregel zijn het verminderen van de risico's van uitzettingen van overtollige middelen door decentrale overheden en het verlagen van de EMU-schuld van Nederland. Dagelijks worden aan het einde van de dag alle overtollige middelen boven het drempelbedrag van € 250.000 afgeroomd en aangehouden in de schatkist. Door de huidige lage rentestand is de rentevergoeding voor overtollige middelen bij de schatkist nihil.

Toekomstige financieringsbehoefte

Onze financieringspositie zal in 2019 met name beïnvloed worden door investeringen die plaats gaan vinden. Voor een nadere toelichting op het investeringsvolume dat in de begroting 2019-2022 is opgenomen verwijzen wij u naar paragraaf 7.1 (*investeringsvolume 2019-2022*).

Lopende investeringen en voorkomen van onderuitputting

Om onderuitputting te voorkomen is in de Nota Geactiveerde Kapitaaluitgaven aangegeven dat beschikbaar gestelde kredieten zo snel mogelijk dienen te worden afgesloten. Indien een beschikbaar gesteld krediet na maximaal 2 jaar niet (volledig) is benut, dient het (restant) krediet afgeraamd te worden. Een krediet kan daarna nog maximaal 1 jaar extra open blijven indien de noodzaak daartoe voldoende is beargumenteerd in voorjaars- of najaarsnota. Het krediet wordt dan overgebracht naar het volgende begrotingsjaar. In principe is de doorlooptijd van een krediet dus beperkt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd om risico's te beperken bij het aantrekken van geld. De kasgeldlimiet bepaalt in hoeverre we tekorten mogen aanvullen met kortlopend geld (< 1 jaar). De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting en geldt voor het gehele jaar. Voor Druten bedraagt de kasgeldlimiet in 2019 afgerond € 3.250.000. De liquiditeitsontwikkeling wordt voortdurend gevolgd. Indien de kasgeldlimiet in 2019 structureel dreigt te worden overschreden, zullen aanvullende maatregelen genomen worden door het aantrekken van liquiditeiten met een looptijd langer dan één jaar. Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente voor langlopende leningen, zal zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden gefinancierd.

Renterisiconorm

Via de renterisiconorm wordt bepaald welk renterisico de gemeente loopt op haar vaste schuld (leningen met een looptijd langer dan één jaar). De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat betekent dat in enig jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal mag worden gefinancierd. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen.

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. Als gevolg van deze norm kan een rentestijging op de kapitaalmarkt slechts gedeeltelijk en geleidelijk doorwerken in te betalen rentelasten over de vaste schuld.

Onderstaande tabel geeft aan dat de gemeente Druten binnen de renterisiconorm blijft.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Positie t.o.v. renterisiconorm				
1 Te betalen aflossingen	6.562	6.229	5.229	4.647
Renterisiconorm				
2 Stand van het begrotingstotaal per 1-1-2019 e.v.	40.644	41.016	41.408	41.896
3 Het vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm (2) x (3)	8.129	8.203	8.282	8.379
Toets renterisiconorm				
Renterisiconorm	8.129	8.203	8.282	8.379
Te betalen aflossingen	6.562	6.229	5.229	4.647
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	1.567	1.974	3.053	3.732

Rentevisie en economisch beeld (medio september 2018)

De treasury-activiteiten staan bloot aan zowel interne als externe ontwikkelingen. De interne ontwikkelingen bestaan met name uit investeringsplannen. De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, en wijzigingen in wet- en regelgeving. Het voorspellen van de renteontwikkeling is echter een lastige en bijna onmogelijke opgave, zeker op de lange termijn.

Volgens de rentevisie van de Bank Nederlandse gemeenten (eind juli 2018) zullen de lange rentetarieven in de komende 12 maanden wat gaan oplopen. Medio september 2018 was het rentepercentage van de door ons meest gebruikte leningvorm van 10 jaar lineair 0,75%. In de begroting 2019 wordt voor de financieringsbehoefte rekening gehouden met een rentepercentage van 2%.

Leningenportefeuille

Het schuldrestant van onze leningenportefeuille bedraagt begin 2018 € 40,376 miljoen. Medio september 2018 heeft de gemeente 13 langlopende leningen met looptijden van 5 t/m 20 jaar. De leningenportefeuille bestaat volledig uit lineaire leningen waarbij geen tussentijdse renteaanpassingen zijn toegestaan. De leningen zijn afgesloten bij de BNG, Rabobank en NWB.

Liquiditeitenbeheer en financieringsbehoefte

De gemeente beperkt de interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een liquiditeitenplanning. Hiermee wordt geprobeerd de benodigde liquiditeiten op een bepaald moment te berekenen. Voor wat betreft de gemeentelijke inkomsten is dit redelijk in beeld te brengen, zo is bekend wanneer de rijksuitkeringen en de belastingen ontvangen gaan worden. De grootste onzekere factor bij de opbrengsten is de opbrengst van de diverse bouwgrondexploitaties.

In een normale rentestructuur is kort geld (< 1 jaar) goedkoper dan lang geld; daarom is onze strategie erop gericht zoveel en zolang mogelijk te financieren met kort geld. Met het oog op het daaraan

verbonden risico van plotseling stijgende rentarieven, stelt Fido hieraan een zogenoemde kasgeldlimiet van 8,5% van het begrotingstotaal. Indien we de kasgeldlimiet benaderen, oriënteren we ons op de mogelijkheden kort geld te vervangen door lang geld. Het daadwerkelijke tijdstip voor aantrekken van lang geld bepalen we uiteindelijk mede op grond van de liquiditeitsbehoefte, de rentestanden, onze rentevisie en andere relevante ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Uit het overzicht kapitaallasten uit de productenraming blijkt dat wij per 2019 een financieringstekort hebben van € 10.653.793. Het betreft een momentopname tijdens het opmaken van de begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en de vaste opgenomen geldleningen per medio september 2018.

Relatiebeheer

Met de huisbankier Bank Nederlandse gemeenten is een financieringsovereenkomst gesloten. De Bank Nederlandse Gemeenten is al verschillende jaren de huisbankier van de gemeente Druten. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid. Tevens zijn basisafspraken vastgelegd over de te ontvangen respectievelijk te betalen rente en de daarbij behorende tarieven. Daarnaast vervult de plaatselijke ABN een rol in het (contante) betalingsverkeer.

2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

In 2019 richten wij ons op harmonisering en optimalisatie van de werkwijzen van de gemeenten Druten en Wijchen. De kwetsbaarheid van onze organisatie vermindert hierdoor.

2.5.1 Personeel en organisatie

De organisatie van de WDW is volop in beweging. De nieuwe teams zijn gevormd en alle medewerkers zijn geplaatst. We ontwikkelen modern en toekomstgericht personeels- en organisatiebeleid. Om onze gezamenlijke ambities te kunnen realiseren is het van groot belang medewerkers met de juiste competenties te hebben en te behouden.

Speerpunten 2019

In 2019 gaat de aandacht vooral naar:

- De vervolgstappen na het evalueren van het functieboek en de fijnstructuur.
- Het aanbesteden van een nieuwe arbodienst.
- Het actief begeleiden van het ziekteverzuim.
- Het opzetten en uitbouwen van het nieuwe HRM-systeem.
- Het starten van de strategische HRM-agenda.
- Het invoeren van de wet normalisering rechtspositie ambtenaren.

2.5.2 Dienstverlening, informatisering en digitalisering

Wij nemen de beleving van onze dienstverlening van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners als uitgangspunt. Daarom stellen we de kwaliteitsniveaus zoveel mogelijk met hen vast. Wij volgen de kwaliteit van de dienstverlening aan de hand van een aantal prestatie-indicatoren. Deze worden eind 2018 en in 2019 operationeel.

De in 2018 gehouden nulmeting vormt daarbij het vertrekpunt.

Een belangrijk element in de dienstverlening is digitalisering. Het streven naar een digitale en digitaal veilige gemeenten van morgen, stelt hoge eisen aan onze IT-organisatie; de teams informatievoorziening en informatiebeheer. In 2019 formuleren wij een heldere visie voor de verdere ontwikkeling van informatisering en automatisering die past bij de ambitie van de gemeenten Druten en Wijchen

Speerpunten 2019

- Verbeteren van de bereikbaarheid voor inwoners en bedrijven.
- Harmonisatie en optimalisatie van werkprocessen.
- Implementeren van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Verdere harmonisatie van systemen en applicaties.
- Verder ontwikkelen van de IT-organisatie voor meer effectiviteit en efficiëntie.
- Digitaliseren van hoog volume bedrijfsprocessen om efficiëntie te realiseren.
- Digitaliseren en verbeteren van klantprocessen om kwaliteit te realiseren.

2.5.3 Financiën en control

Een rechtmatige, transparante en gezonde financiële huishouding van de WDW en de gemeenten Druten en Wijchen is van belang. Dit is een kernpunt in de collegeprogramma's van de gemeente Druten en Wijchen.

Een goede planning- en control cyclus en de bestuursrapportages stellen de colleges en de gemeenteraden van beide gemeenten in staat om hun rol goed te vervullen. Wij bespreken in 2019 met beide raden hoe wij deze rapportages kunnen harmoniseren.

Speerpunten 2019

- Harmonisaties in de P&C cyclus en -instrumenten.
- Harmonisaties in de financieel administratieve processen.
- Uitbouwen van het financiële systeem gericht op managementinformatie.
- Opzetten van een audit voor de beheersbaarheid van rechtmatigheid, efficiëntie en risico's.

2.5.4 Veranderprogramma en organisatieontwikkeling

In 2019 zal de aandacht gericht zijn op harmonisatie en verdere ontwikkeling. De totale veranderopgave is uitgezet in drie sporen om de ambities uit het bedrijfsplan te realiseren. De sporen staan niet los van elkaar, maar hebben een onderling verband.

1. Gewoon goed: dit spoor bestaat uit opgaven, die ervoor zorgen dat de basis van de bedrijfsvoering in de WDW goed functioneert.
2. Zelforganisatie: dit spoor is gericht op het ontwikkelen van zelforganisatie binnen de teams.
3. Missie en kernwaarden: het 'waarom' van de WDW staat duidelijk op papier. De missie moet vertaald en omarmd worden in het dagelijks handelen en in de teamdoelen en teamresultaten. In 2019 staat dit centraal.

2.6 Paragraaf verbonden partijen

1. Algemeen

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente Druten een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.

In deze paragraaf worden de verbonden partijen besproken, waarbij de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid aan de orde komen.

Bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur van een organisatie of anderszins stemrecht heeft.

Er is een financieel belang als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij een eventueel faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op ons kunnen worden verhaald.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemingen (vennootschappen);
- publiek-private samenwerkingen (PPS);
- stichtingen en verenigingen.

Centraal advies

Met de gemeente Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de advisering van begroting- en rekeningstukken van de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen. Vanuit de afdeling stadscontrol van de gemeente Nijmegen wordt een (financieel-technisch) advies uitgebracht aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en aan de gemeentebesturen. De gemeenten zijn uiteraard vrij om dit advies over te nemen, te amenderen of te negeren. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid over begroting- en rekeningstukken ligt bij het algemeen bestuur van de GR.

2. Ontwikkelingen

Momenteel zijn er geen ontwikkelingen gaande.

3. Gemeenschappelijke Regelingen

Gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) voeren voor de gemeente het beleid en het beheer uit op terreinen waar zij bekend of deskundig in zijn. De gemeente Druten kiest voor een gemeenschappelijke regeling indien zij dit beleid niet alleen of niet doeltreffend en doelmatig zelfstandig kan uitvoeren.

De gemeente Druten is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

3.1 Bedrijfsvoeringsorganisatie “Werkorganisatie Druten-Wijchen”

Doel

De gemeente Druten en Wijchen zijn met ingang van 1 januari 2018 ambtelijk gefuseerd. Daarvoor is een bedrijfsvoeringsorganisatie met de naam Werkorganisatie Druten Wijchen, opgericht. Alle personeel van beide gemeenten, met uitzondering van de gemeensecretarissen, de griffiers en medewerkers van de griffie, zijn in dienst gekomen van de werkorganisatie. Vanaf 1 mei 2018 zijn de medewerkers gestart in hun nieuwe teams en functies.

Ontwikkelingen

Momenteel is er een aantal knelpunten, zoals hoog ziekteverzuim, dienstverlening die op sommige plekken onder druk staat en de fijnstructuur die niet altijd overeenkomt met de werkelijke situatie. Hierover zijn de beide gemeenteraden geïnformeerd en wordt getracht deze knelpunten op te lossen.

Betrokkenen

De colleges burgemeester en wethouders van de gemeenten Druten en Wijchen.

Bestuurlijk belang

In het bestuur van de Werkorganisatie hebben de beide burgemeesters en wethouders Financiën zitting.

Financieel belang

Bijdrage € 10.337.000

3.2 Gemeenschappelijke Regeling Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Zuid-Gelderland (IBO)

Doel

Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van sociale zekerheidswetgeving. Dit betreft de naleving van de onderhoudsplicht en terugvordering van teveel ontvangen uitkering door (voormalige) uitkeringsgerechtigden, onderhoudsplichtigen en partners van (voormalig) uitkeringsgerechtigden. Een onderzoek tot bijzondere controle op de naleving vindt plaats na een daartoe strekkende opdracht van de deelnemende gemeente aan het Instituut Bijzonder Onderzoek. Het IBO wordt in stand gehouden door de gemeenschappelijke Regeling tussen de gemeente Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Ontwikkelingen

Uitkeringsgerechtigden die zich niet aan de regels houden worden actief door het IBO opgespoord. Het is een verplichting voor de uitkerende instantie om onterecht verkregen uitkeringen terug te vorderen, ongeacht de hoogte daarvan.

Betrokkenen

De colleges burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Bestuurlijk belang

Geen. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. Verantwoordelijk wethouder is de heer C.G.M. van Elk.

Financieel belang

Bijdrage deelnemende gemeenten: De totale kosten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld, waarbij 50% van de totale lasten versleuteld wordt op basis van het inwoneraantal en 50% van de totale lasten op basis van het aantal afgedane opdrachten.

3.3 Regeling Vervoersorganisatie Regio Arnhem- Nijmegen (BVO DRAN)

Doel

De vervoersorganisatie brengt de belangen van de deelnemers samen op het gebied van aanvullend vervoer. Samen wordt gewerkt aan het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken vervoersysteem. Dit vervoer rijdt per 1 september 2016 onder de naam Avan. Het houdt rekening met de mogelijkheden van de reizigers en hun sociale netwerk. En het bedient ook het buitengebied en de kleine kernen, met optimale aansluiting op het reguliere openbaar vervoer. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor dit aanvullend openbaar vervoer.

Ontwikkelingen

In 2018 heeft Avan een nieuw klachtafhandelingssysteem geïntroduceerd om hiermee de klachtafhandeling te verbeteren. Uit een onderzoek uit 2017 bleek namelijk dat Avan een onvoldoende scorede op klachtafhandeling.

Daarnaast heeft Avan een portaal voor reizigers of ouders/verzorgers van reizigers in het dagbestedingsvervoer, leerlingenvervoer en jeugdwetvervoer geïntroduceerd. Dit is een handig gebruiksmiddel waarin allerhande informatie gevonden kan worden over de route en waar de chauffeur zich bevindt.

De kosten in het doelgroepenvervoer vallen veel hoger uit dan was verwacht. Dat heeft ertoe geleid dat de raad niet heeft ingestemd met de begroting 2018 voor de BVO DRAN.

Raad en college hebben de ambtelijke organisatie opgedragen een plan van aanpak op te stellen om grip te krijgen op de kosten. Dit plan van aanpak heeft het college op 25 juni 2018 vastgesteld. Hierin

staat beschreven via welke lijnen kostenbeheersing en volumereductie in het doelgroepenvervoer kunnen worden gerealiseerd met behoud van kwaliteit. Momenteel worden de acties uit dit plan van aanpak uitgevoerd.

Betrokkenen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang

In het bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen zitten negentien personen; uit elke gemeente één. Vanuit Druten is wethouder A. Springveld bestuurslid en wethouder G.C.M. van Elk plaatsvervangend bestuurslid.

Financieel belang

Bijdrage € 756.347

3.4 Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen en Stichting Economic Board

Doel

Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen.

Ontwikkelingen

Er zijn vier thema's waar de Regio Arnhem Nijmegen aan werkt.

- Duurzaamheid
- Economie
- Wonen
- Mobiliteit

Elk onderdeel heeft een eigen portefeuillehoudersoverleg (de wethouders per gemeente).

Het overleg is niet alleen informatief van karakter maar gericht op het bereiken van bestuurlijk commitment op de regionale opgaven. Met de afspraken adviseren de wethouders hun colleges en hun gemeenteraden. De Regio Arnhem Nijmegen is geen beslisorganisatie; de uiteindelijke besluitvorming over de voorstellen ligt bij de 19 gemeenten.

Betrokkenen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang

Het Bestuurlijk Overleg bestaat uit 19 leden; van iedere gemeente één vertegenwoordiger. Voor Druten is dit de burgemeester.

De deelnemers aan de portefeuillehoudersoverleggen zijn:

- Duurzaamheid: wethouder A. Springveld
- Economie: wethouder A. Springveld
- Wonen: wethouder A. Springveld
- Mobiliteit: wethouder A. Springveld

Financieel belang

De inwoner bijdrage bedraagt € 1,50 per inwoner in 2018. De inwonerbijdrage voor 2019 wordt verhoogd tot € 1,88 per inwoner. In totaal: € 35.736

3.5 Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR)

Doel

Om te voorkomen dat er een lappendeken aan GR's ontstaat heeft de raad op 20 februari 2014 ingestemd met deelname aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) en met deelname aan de eerste module ervan, het Werkbedrijf. De gemeenschappelijke regeling is per 1 januari 2016 gewijzigd. De twee belangrijkste wijzigingen betreffen: het toevoegen van een tweede module, ICT en het toevoegen van de taken en bevoegdheden die bij de GR BREED zijn weggehaald. Momenteel wordt de gemeenschappelijke regeling weer gewijzigd vanwege de toetreding van de gemeente Wijchen tot de module ICT.

Ontwikkelingen

Bij haar oprichting heeft de MGR de taak gekregen om niet alleen een uitvoeringsorganisatie te zijn, maar ook een platform voor regionale afstemming en overleg. De MGR wil hier in 2019 meer dan in de voorgaande jaren invulling aan geven. Maar het is afhankelijk van de betrokkenheid en standpunten van de nieuwe colleges en raden ten aanzien van regionale samenwerking en het platform van de MGR of en hoe dit verder plaatsvindt. Daarom wordt dit in nauwe samenwerking met de gemeenten, colleges en raden in 2018 verder verkend om hier in 2019 handen en voeten aan te geven.

Module Werkbedrijf

Het Werkbedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het Werkbedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt doorvertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Sinds 2015 voert WerkBedrijf de arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden in de regio Rijk van Nijmegen uit. Dit is het basispakket. Daarnaast kennen we maatwerk, oftewel het maatwerkpakket. Het maatwerkpakket is er om lokale kleur te geven aan de uitvoering van WerkBedrijf. Na ruim 2 jaar en 20 projecten zien we dat de gemeenten een gemene deler hebben ten aanzien van het maatwerk. Daarom wil het Werkbedrijf toe gaan werken naar één basispakket met oog voor lokale zichtbaarheid. Op basis van het nieuwe regeerakkoord kunnen er de komende jaren wijzigingen in de wetgeving verwachten. Een voorbeeld is het voornemen van de nieuwe regering om meer beschut werk te realiseren. Dit zal naar verwachting een effect kunnen hebben op de dienstverlening en financiën.

Module ICT

Per 1 januari 2018 is de gemeente Wijchen toegetreden tot de module ICT. De wijziging van de GR is gaande.

IRvN richt zich op de verdere inrichting van de organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van iRvN, zodat de deelnemende gemeenten een zo goed mogelijke ICT-dienstverlening krijgen. De uitdaging van iRvN is om de deelnemende gemeenten te helpen om hun informatievoorziening "dichtbij te kunnen blijven organiseren", zodat ze kunnen blijven ontwikkelen op weg naar een efficiëntere en digitale overheid. iRvN is genooddacht om vanuit het bestaande informatie- en applicatielandschap gemeenten actiever te gaan adviseren hoe deze beter (regionaal ingezet) kunnen worden, wat de regionale consequenties en voordelen kunnen zijn van landelijke ontwikkelingen en wet- en regelgeving. IRvN ontwikkelt, beheert en exploiteert een bedrijfszekere en veilige ICT-infrastructuur voor de informatievoorziening van gemeenten tegen een afgesproken prijs en kosten. En daar waar gewenst inrichting en beheer van (gemeenschappelijke) informatiesystemen. De focus voor 2019 zal vooral liggen op centralisatie, harmonisatie en consolidatie van de systemen.

Betrokkenen

De raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur MGR: burgemeester en wethouder C.G.M. van Elk

Dagelijks bestuur: burgemeester

Lid bestuurscommissie Werkbedrijf: wethouder C.G.M. van Elk

Lid Agendacommissie: raadslid D. Uitdehaag

Financieel belang

Bijdrage € 3.440.000

Risico

Er doet zich een financieel risico voor dat de beschikbare weerstandscapaciteit van de MGR te boven gaat.

Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de MGR dan begroot.

3.6 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Doel

De GGD Gelderland-Zuid is een gemeenschappelijke regeling die is opgericht op grond van de Wet publieke gezondheid. De GGD heeft als doel het monitoren, bevorderen en beschermen van de publieke gezondheid. Zij voert onder andere de volgende taken uit:

- Jeugdgezondheidszorg via lokale consultatiebureaus
- Preventie en bestrijding van infectieziekten door o.a. vaccinaties en voorlichting
- Advisering over een gezonde leefomgeving
- Toezicht en handhaving op kinderopvanglocaties
- Toezicht op Wmo-voorzieningen
- Gezondheidsbevordering in de wijk en op school door o.a. inzet van gezondheidsmakelaars
- Monitoren en analyseren van gezondheid door 4-jaarlijkse bevolkingsonderzoeken
- Toegang tot beschermd wonen
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), voor psychisch kwetsbare mensen die zelf niet om hulp vragen
- Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ontwikkelingen

De GGD heeft de meerjarenstrategie 2016-2019 ontwikkeld als antwoord op de ontwikkelingen in het sociaal domein. Uitgangspunt is om de GGD meer neer te zetten als netwerkorganisatie: een organisatie die vanuit gezondheidsperspectief een aanvullende bijdrage levert in het netwerk van welzijn, zorg en gezondheid.

Een belangrijk aandachtspunt blijft de ontwikkeling van Veilig Thuis: het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Naar aanleiding van eerdere negatieve beoordelingen door de inspecties (die hebben geleid tot tijdelijk verscherpt toezicht) zijn vele verbeterlagen gemaakt. Hiermee is het vertrouwen van de inspecties hersteld, maar kritisch volgen van de ontwikkelingen blijft noodzakelijk.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, Wijchen, Nederbetuwe, Tiel, Neerijnen, Maasdriel, Zaltbommel, Lingewaal, Geldermalsen, Culemborg en Buren zijn deelnemers aan de regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: wethouder C.G.M. van Elk

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Bijdrage 2019 € 807.994

(uniform deel)

3.7 Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Doel

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een daadkrachtige, betrouwbare en alerte organisatie voor brandweerborg, geneeskundige hulpverlening en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Zij is dé organisatie die, samen met de 16 gemeenten, politie en alle andere betrokken organisaties, zorgt voor een veilige samenleving in Gelderland-Zuid.

De Veiligheidsregio bestaat momenteel uit:

- Brandweer Gelderland Zuid;
- Geneeskundige Hulpverlening Ongevallen en Rampen Gelderland-Zuid (GHOR);
- Regionale Ambulancevoorziening (RAV);
- Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK);
- Veiligheidsbureau.

Ontwikkelingen

In de begroting 2019 is zo veel mogelijk rekening gehouden met nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de Veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze weliswaar bekend zijn, maar dat de beleidsmatige en financiële consequenties voor de Veiligheidsregio op dit moment nog onduidelijk zijn. Voorbeeld hiervan is de landelijke meldkamerorganisatie waarin te zijner tijd de meldkamer van Gelderland-Zuid op zal gaan.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeesters en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaai, Maasdiel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West-Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel nemen deel in deze regeling.

Bestuurlijk belang

Het bestuur van de Veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de zestien gemeenten in Gelderland-Zuid: het veiligheidscollege.

Algemeen bestuur: burgemeester

Dagelijks bestuur: burgemeester

Financieel belang

Bijdrage € 945.838

Risico

Er doet zich een risico voor dat de algemene reserve voor C&R van de VRGZ te boven gaat.

Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de VRGZ dan begroot.

3.8 Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Nijmegen (MARN)

Doel

De doelstelling van de MARN is ondersteuning van de deelnemende gemeenten bij de bescherming van het milieu op de onderwerpen afval, bodem, externe veiligheid handhaving, klimaat en energie. Daarnaast is de MARN aandeelhouder van de ARN en zij bewaken dit.

Ontwikkelingen

In 2016 heeft een evaluatie van de nieuwe werkwijze van de MARN plaatsgevonden, waarbij tevens adviezen zijn gegeven voor de toekomst van de MARN. Definitieve besluitvorming voor de toekomst van de MARN moet nog plaatsvinden.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West-Maas en Waal en Wijchen zijn deelnemers aan de regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: wethouder A. Springveld

Dagelijks bestuur: wethouder A. Springveld

Financieel belang

Aan de MARN wordt geen gemeentelijke bijdrage verstrekt.

3.9 Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)

Doel

De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Ontwikkelingen

De Omgevingsdienst voldoet aan de kwaliteitscriteria en daar waar nog kennis en ervaring ontbreekt zal een opleidingstraject gevolgd worden door de medewerkers.

De gemeenten Druten en Wijchen hebben de Wabo-taken (op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving) gezamenlijk opgepakt om zo te voldoen aan de kwaliteitscriteria. Deze twee gemeenten zullen dus de Wabo-taken (BRIKS) niet overdragen naar de ODRN, maar zullen wel nauw samenwerken met de ODRN op onderwerpen waar Druten en Wijchen gedeeltelijk niet kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Projecten die momenteel binnen de ODRN lopen zijn de nieuwe Omgevingswet, ondermijning, asbestproject (voor 2024 alle daken asbestvrij) en het nieuwe mandaatformat.

Betrokkenen

De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: wethouder M. Lepoutre

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Bijdrage € 395.000

Risico

Er doet zich een politiek/bestuurlijk risico voor bij de ODRN dat de beschikbare weerstandscapaciteit te boven gaat.

Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de ODRN dan begroot.

3.10 Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Doel

Het recreatieschap is opgericht als een gemeenschappelijke regeling en heeft als doel om de belangen te behartigen van onder meer de openluchtrecreatie en het toerisme van de deelnemende gemeenten. In 1999 is het recreatieschap verzelfstandigd en is de rol veranderd. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Zij zijn niet langer belast met beleid en uitvoering, maar vervullen nu het aandeelhouderschap. Ook zijn ze een platform waar gediscussieerd kan worden over regionale of landelijke ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. De deelnemende gemeenten kwamen, in hun nieuwe rol van aandeelhouder, meer op afstand te staan. Het onroerend goed werd overgedragen en een afkoopsom werd betaald ten behoeve van toekomstig beheer. De recreatieschappen kozen voor een model van maatschappelijk ondernemen. Dat houdt in dat zij zich richten op het behartigen van maatschappelijke taken zonder onderworpen te zijn aan aandeelhouderswaarden. In mei 2008 is naam veranderd en wordt gewerkt vanuit de handelsnaam Uit@waarde.

Ontwikkelingen

Geen.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeesters en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en West-Maas en Waal.

Bestuurlijk belang

Algemeen Bestuur: wethouder A. Springveld

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Voor wat betreft het financiële belang is de structurele bijdrage aan het recreatieschap in een keer afgekocht bij de verzelfstandiging van het Recreatieschap. Daartoe is een Besloten Vennootschap opgericht: recreatiemaatschappij Rivierengebied, waartoe nog twee recreatieschappen behoren. Ondanks de afkoop is de gemeenschappelijke regeling in stand gehouden, zodat de gemeenten inhoud kunnen blijven geven aan regionaal openluchtrecreatiebeleid en (mogelijk nieuw) regionaal toeristisch-recreatief beleid.

3.11 Euregio Rijn-Waal

Doel

De Euregio Rijn-Waal heeft als taak, de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren op diverse beleidsterreinen. Zij voert hiertoe projecten uit, zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden en zij verstrekt financiële middelen aan derden. Tevens adviseert zij de deelnemers, burgers, bedrijven, overheden en instellingen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.

Grensoverschrijdende samenwerking vindt op de volgende beleidsterreinen plaats: sociaal-economische ontwikkeling, onderwijs en scholing, verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud en landschapsbeheer, sociale zaken, gezondheidszorg, rampenbestrijding, communicatie en veiligheidsbeleid.

Ontwikkelingen

Geen.

Betrokkenen

De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden afkomstig uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten, regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.

Bestuurlijk belang

Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Alle lid-organisaties zijn in de Euregioraad vertegenwoordigd. Druten wordt vertegenwoordigd door de burgemeester en raadslid G.S.B. Worm.

Financieel belang

Lidmaatschap

3.12 Regeling Gemeenschappelijk belastingkantoor Beuningen (Munitax)

Doel

Per 1 januari 2012 werken de gemeenten Beuningen, Heumen, Druten, Groesbeek en Wijchen, samen op het gebied van de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. De samenwerking heft de kwetsbaarheid van eenmansfuncties op, verhoogt de effectiviteit en kwaliteit, en leidt tot lagere kosten.

Er is gekozen voor een lichte juridische vorm van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, namelijk een centrumgemeente constructie waarin de centrumgemeente gemandateerd wordt door de colleges van de overige gemeenten om uitvoering te geven aan de werkzaamheden. Beuningen vervult deze functie als centrumgemeente. De uiteindelijke beleidskeuzes en het vaststellen van alle verordeningen (en tarieven) is een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf.

Sinds 1 januari 2015 gaat het belastingkantoor verder onder de naam Munitax.

Ontwikkelingen

Munitax voert het lokale belastingbeleid uit. Dit is de wettelijke taak, volgens de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), voor het jaarlijks taxeren van woningen, bedrijven en onroerende zaken en het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen volgens de gemeentelijke belastingverordeningen. Ook neemt Munitax bezwaren in behandeling.

Betrokkenen

De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen.

Bestuurlijk belang

Aan het hoofd van Munitax staan de wethouders van de deelnemende gemeenten. Elk van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijst uit haar midden een lid aan die het college vertegenwoordigt. Dit is wethouder Lepoutre.

De autonomie van de deelnemende gemeenten ten aanzien van de tarieven en belastingsoorten blijft.

Financieel belang

Bijdrage € 334.027

3.13 Gemeenschappelijke Regeling Basisregeling Regio Nijmegen

Doel

In artikel 4 van deze regeling staat opgenomen dat de regeling tot doel heeft gemeenschappelijke belangen met een regionaal c.q. intergemeentelijk karakter van de deelnemende gemeenten te behartigen, teneinde een evenwichtige ontwikkeling in het Regiobeleid te bevorderen. De regeling fungeert als platform voor de voltallige colleges, maar "slaapt".

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen.

3.14 Gemeenschappelijke Regeling Maas en Waal

Dit betreft een gemeenschappelijke regeling van de gemeente Druten en West-Maas en Waal. De regeling is slapend. Bezien wordt of deze regeling op een geschikt moment wordt opgeheven.

4. Deelnemingen

De gemeente Druten is in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. Met deze deelnemingen behartigt de gemeente het publieke belang.

4.1 NV Bank Nederlandse Gemeenten (NV BNG)

Doel

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.

Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.

Betrokkenen

De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang

De gemeente Druten heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de NV BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang.

Financieel belang

De gemeente heeft met 9.477 aandelen een financieel belang (nominale waarde € 23.692). Elk jaar keert de BNG een dividend uit.

4.2 Vitens

Doel

Het doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.

Betrokkenen

De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied zijn aandeelhouder van Vitens.

Bestuurlijk belang

De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Druten heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Daarin wordt gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag vastgesteld. Druten heeft 16.023 aandelen.

Financieel belang

De aandeelhouders krijgen jaarlijks dividend uitgekeerd (2018 € 52.876)

4.3 Dar N.V.

Doel

Dar is een naamloze vennootschap (nv) en in eigendom van de zes gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen. De organisatie van Dar staat onder toezicht van de raad van commissarissen (RvC).

Naast afvalinzamelaar is Dar ook adviseur beheer openbare ruimte, gladheidsbestrijder, riool- en kolkenreiniger, ongedierte- en onkruidbestrijder en terrein- en straatreiniger.

In opdracht van Dar verzorgt Dar GROEN! het groenonderhoud in stadsdelen, wijken en dorpen van de gemeente Druten.

Ontwikkelingen

In 2020 moet 75% van het huishoudelijk afval gescheiden worden ingezameld, zodat het hergebruikt kan worden. Dar helpt gemeenten om dit te bereiken.

Betrokkenen

Nijmegen, Beuningen, Druten, Heumen, Wijchen en Berg en Dal.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente Nijmegen blijft met ruim 80% van de aandelen, de grootste aandeelhouder.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 5.500.000 verdeeld over 550.000 gewone aandelen ad € 10 nominaal. Van deze aandelen zijn er 110.000 geplaatst en volgestort. De gemeente Druten bezit per 1 januari 2017, op basis van een herijking aandelenverhouding en ingebrachte omzet, 3.347 aandelen (3,04%). In 2017 is de totale aankoopsom ad € 266.177 voldaan. De gemeente Druten heeft in het jaar 2017 € 34.900 aan dividend ontvangen van DAR N.V..

4.4 De Waarden C.V. en B.V.

Doel

Doel van de CV is het uitvoeren van de grondexploitatie van het plangebied Druten Oost/Tichellande door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijp maken van gronden, het (doen) realiseren en opleveren/overdragen van de daarmee samenhangende voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen, en voorts al datgene wat tot het voorgaande kan dienen, waaronder begrepen het aantrekken van financiële middelen en het in verband daarmee stellen van zekerheden, aangaan van borgtochten e.d. alles in de meest ruime zin. De B.V. is opgericht om te fungeren als beherend vennoot in de C.V.

Betrokkenen

De gemeente Druten en Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V.

Bestuurlijk belang

Eén collegelid is voorzitter van de Stuurgroep. De projectleider van het team Beleid en Strategie is lid van de stuurgroep.

Financieel belang en mogelijke risico's

De gemeente Druten heeft een belang van 50% in de grondexploitatie betreffende Druten Oost/Tichellande. Insteek is de geïnvesteerde bedragen in de periode 2013-2025 terug te verdienen. Met de vaststelling van de grex op 24 april 2015 is de looptijd vastgesteld t/m 2025. De grootste risico's liggen in de marktvraag en de rente-ontwikkeling. Deze risico's zijn in de paragraaf weerstandsvermogen gekwantificeerd.

Verder staat de gemeente voor € 11 miljoen garant voor de geldleningen die CV De Waarden heeft aangetrokken. Mocht de gemeente hierop worden aangesproken, dan draagt Van Wanrooij Projectontwikkeling 50% bij.

5. Publiek Private Samenwerking (PPS)

De Waarden C.V. en B.V. kan tevens aangemerkt worden als een PPS (zie verder 2.7 paragraaf grondbeleid). Verder kent de gemeente Druten geen PPS-constructies.

6. Overige samenwerkingsverbanden (vereniging, stichting)

6.1 Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Knooppunt Arnhem Nijmegen (RBT KAN).

De doelstelling van het RBT KAN is om door middel van marketing, promotie-inspanningen en productontwikkeling meer bezoekers te trekken die langer in de regio Arnhem Nijmegen verblijven en hier meer besteden, waardoor het toeristisch marktaandeel van de regio in het algemeen en dat van de diverse deelgebieden in het bijzonder, vergroot wordt.

Met marketing- en productontwikkeling wil RBT KAN de regio Arnhem – Nijmegen laten aansluiten bij de wensen van de gekozen doelgroepen. De regio moet een “must see & must do” bestemming worden voor Nederlandse en buitenlandse bezoekers. Communicatie speelt hierbij vanzelfsprekend een belangrijke rol.

De GR heeft ten doel de financiële ondersteuning van de Stichting RBT KAN vanuit de deelnemende gemeenten en dient het gezamenlijk belang van het vergroten van het toeristisch marktaandeel. De subsidie aan RBT KAN wordt gebruikt om de gemeente Druten als onderdeel van de regio op toeristisch gebied te promoten (marketing). De financiering per gemeente gebeurt naar rato van het aantal inwoners.

6.2 Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland

Rivierenland heeft vanwege haar strategische ligging en haar huidige sterke positie in de logistieke sector veel kansen om zich door te ontwikkelen tot een logistieke hotspot van internationaal formaat. De gemeenten in regio Rivierenland, inclusief Druten, hebben samen met het bedrijfsleven en de provincie Gelderland de handen ineengeslagen om de kansen voor economische ontwikkeling op basis van de logistieke kwaliteiten van de regio te benutten. Rivierenland ontwikkelt zich daarmee tot een toplocatie voor bedrijven in de logistieke sector en voor bedrijven voor wie efficiënte logistiek een belangrijke bedrijfsfactor is: Logistieke Hotspot Rivierenland (hierna LHR).

Voor de verdere ontwikkeling was het nodig om een zelfstandig orgaan op te richten. Daartoe is de Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland opgericht, waarin ook de gemeente Druten deelneemt. Het gehele traject is begin 2015 geformaliseerd. De kosten voor het aankopen van de certificaten bedragen € 1.350 en deelname aan de Stichting voor 4 jaar bedraagt jaarlijks € 2.250.

6.3 Gelders Genootschap (welstand)

Het Gelders Genootschap is een vereniging van gemeenten die zich al meer dan tachtig jaar inzet voor het behoud en de bevordering van de schoonheid van stad en land. Zij doet dit door 50 gemeenten te adviseren over een breed spectrum van aspecten van ruimtelijke kwaliteit. De aandacht van het Genootschap gaat daarbij niet alleen uit naar het behoud van bestaande kwaliteiten maar ook naar het creëren van ruimte voor vernieuwende ideeën.

2.7 Paragraaf grondbeleid

Deze paragraaf geeft de gemeentelijke visie weer op de uitgangspunten en de uitvoering van het grondbeleid in relatie tot de programma's.

Strategisch kader

Op 16 februari 2012 heeft de raad de structuurvisie vastgesteld waarin tot uiting komt waar de gemeente in de komende tien jaar woningbouw en/of herstructurering wenst te plegen en voor welke doelgroepen. Ook de ontwikkelingen van de economie (van invloed op bedrijventerreinen, zoals Westerhout-Zuid) en het toerisme maken onderdeel uit van deze strategische visie.

Grondbeleid is een van de instrumenten om deze projecten te realiseren.

Wettelijk kader

De Grondexploitatiewet is onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De Wro biedt gemeenten de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen via het privaatrechtelijk (de anterieure overeenkomst) en het publiekrechtelijk spoor (het exploitatieplan). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het bestemmingsplan ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering. De gemeente Druten gebruikt in de praktijk alleen anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Mocht het nodig zijn, dan wordt ook het exploitatieplan ingezet.

De Grondexploitatiewet is van toepassing op elk bouwplan dat middels een planologisch besluit (zoals een bestemmingsplan) mogelijk wordt gemaakt. Deze wet ziet toe op kostenverhaal en biedt mogelijkheden om locatie-eisen te stellen aan private ontwikkelaars.

Karakter gemeentelijk grondbeleid

Bij enkele projecten vervult de gemeente Druten een actieve rol, waarbij zelf gronden zijn aangekocht met als doel deze te exploiteren. Dat is bijvoorbeeld het geval bij Westerhout-Zuid, Tabaksveld en Pas Afferden.

Daarnaast neemt de gemeente bij Druten-Oost/Tichellande deel aan een PPS-constructie (PPS = publiek private samenwerking).

Gelet op de expertise in combinatie met de economische situatie past het de gemeente meer om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen derde partijen te faciliteren.

Uitgangspunten grondbeleid

Het gemeentelijke grondbeleid hanteert de volgende uitgangspunten:

1. De raad moet met regelmaat besluiten over vragen als:
 - welke rol speelt het grondbeleid bij het verwezenlijken van de programma's?
 - welke financiële risico's staan daar tegenover?
 - hoe ervoor te zorgen dat het grondbeleid op een financieel evenwichtige manier wordt uitgevoerd?
2. Bij het te voeren grondbeleid dient te worden ingespeeld op kansen en bedreigingen vanuit de omgeving. Voor het grondbeleid zijn behalve het gemeentelijke beleid ook de Europese, landelijke, provinciale en plaatselijke (economische) ontwikkelingen relevant. De vraag naar en het aanbod van grond voor woningbouw of bedrijfsterreinen in de regio heeft invloed op het te voeren grondbeleid.
3. Een grondexploitatie wordt opgesteld om:
 - de financiële haalbaarheid van een project inzichtelijk te maken;
 - de financiële consequenties van keuzes binnen het ruimtelijke planproces in kaart te brengen;
 - financiële transparantie ten behoeve van een doelgerichte en eenduidige communicatie over de financiële haalbaarheid te geven;

- de kosten bij gebiedsontwikkeling te kunnen beheersen;
 - zonder veel moeite de financiële gevolgen van risico's in beeld te brengen.
4. Voor de overschotten en tegenvallers bij de afsluiting van complexen is in principe de reserve grondbedrijf aangewezen. Jaarlijks beslist de raad bij het bestemmen van het saldo van de jaarrekening inzake de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve grondbedrijf.
 5. De gewenste omvang en inzet van de reserve grondbedrijf komt afzonderlijk aan de orde bij de jaarlijkse herziening grondexploitaties, die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.
 6. De rente van een project wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari van elk jaar.

Projecten en Meerjaren prognose grondbedrijf (MPG)

Per 1 januari 2018 bedraagt de totale boekwaarde van het gemeentelijk aandeel in de grondexploitaties circa € 15,1 miljoen. Deze boekwaarde wordt vooral veroorzaakt door de projecten Druten – Oost (€ 7,9 miljoen) en Westerhout – Zuid (€ 6,0 miljoen). De overige projecten hebben een totale boekwaarde van € 1,2 miljoen. De reserve grondbedrijf bedraagt per 1 januari 2018 circa € 1,4 miljoen.

HOOFDSTUK 3 VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Druten;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 oktober 2018;

besluit:

1. De programmabegroting 2019 vast te stellen, met inbegrip van de jaarschijven 2019-2022 van het bestedingsplan, en de meerjarenbegroting 2020-2022 voor kennisgeving aan te nemen;
2. De financiële effecten van het bestedingsplan 2019-2022 te verwerken in de begroting 2019 en verder;
3. Mandaat te verlenen aan het college van burgemeester en wethouders om ter hoogte van € 500.000 in het kader van actieve grondpolitiek grond aan te kopen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van 25 oktober 2018.

De raadsgriffier,

De voorzitter,

mw. S.A. van der Lugt

drs. L.J.E.M. van Riswijk

EMU saldo begroting 2018 - 2020			
	2018 (x € 1000) Begroting 2018	2019 (x € 1000) Volgens Begroting 2019	2020 (x € 1000) Volgens meerjaren raming in begroting 2020
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.854	795	1.392
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	266	2.060
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	168	170
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	11.035	466
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-/-	500	500
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-/-	1.029	300
Berekend EMU-saldo	-13.984	1.759	646

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S

LASTEN Omschrijving programma	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0 Bestuur en ondersteuning				
1 Veiligheid				
2 Verkeer en vervoer				
3 Economie	1.135.600	1.135.600	-	
4 Onderwijs				
5 Sport, cultuur en recreatie				
6 Sociaal domein				
7 Volksgezondheid en milieu		79.000		
8 Wonen en bouwen	50.000	148.000		
<i>Subtotaal lasten programma's</i>	<i>1.185.600</i>	<i>1.362.600</i>	<i>-</i>	
BATEN Omschrijving programma	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0 Bestuur en ondersteuning				
1 Veiligheid				
2 Verkeer en vervoer				
3 Economie	1.135.600	1.135.600	-	
4 Onderwijs				
5 Sport, cultuur en recreatie				
6 Sociaal domein				
7 Volksgezondheid en milieu				
8 Wonen en bouwen	50.000	148.000		
<i>Subtotaal baten programma's</i>	<i>1.185.600</i>	<i>1.283.600</i>	<i>-</i>	
<i>Toevoeging aan reserves</i>				
<i>Onttrekking reserves</i>		79.000		
SALDO	-	-	-	-

Toelichting:

Programma 3: (Industrieterrein Westerhout- Zuid)	Dit betreft de geraamde opbrengst van de grondverkopen uit de grondexploitatie van Westerhout-Zuid, en derhalve ook de afboeking op de boekwaarde.
Programma 7: (Riolen en gemalen)	In de begroting 2020 is een extra bedrag van € 79.000 opgenomen in verband met de ontvangstplicht van baggerspecie. De reserve riolering wordt hierbij ter dekking ingezet.
Programma 8: (Grondexploitaties)	Dit betreffen de geraamde bijdragen van de exploitatie overeenkomst Deest Zuid en derhalve ook de afboeking op de boekwaarde.

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2019 - 2022

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Rekening 2017			Begroting 2018			Begroting 2019		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	872.835		-872.835	1.036.346		-1.036.346	1.047.415		-1.047.415
0.2	BURGERZAKEN	1.107.423	360.355	-747.069	1.063.742	299.506	-764.236	1.047.867	226.230	-821.637
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	53.877	82.141	28.264	120.147	187.008	66.861	25.462	12.248	-13.214
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	4.821.947	208.743	-4.613.204	6.339.601	477.727	-5.861.874	4.711.300	470.554	-4.240.747
0.5	TREASURY	-134.582	924.273	1.058.854	82.975	621.687	538.711	68.245	653.378	585.133
0.61	OZB WONINGEN	333.313	2.182.705	1.849.392	322.156	2.209.739	1.887.583	349.755	2.241.399	1.891.644
0.62	OZB NIET WONINGEN		994.423	994.423		1.020.772	1.020.772		1.036.855	1.036.855
0.64	BELASTINGEN OVERIG	27.150	200.748	173.598	24.083	215.241	191.158	24.565	219.889	195.324
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV. UITKERINGEN	0	25.120.638	25.120.638	0	26.367.503	26.367.503	0	27.142.196	27.142.196
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	0		0	57.000		-57.000	244.430		-244.430
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	0		0	0		0	0		0
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	856.353	2.290	-854.063	956.617	0	-956.617	991.716	0	-991.716
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	173.620	3.079	-170.541	248.951	5.050	-243.901	255.717	5.151	-250.566
2.1	VERKEER EN VERVOER	1.758.082	209.968	-1.548.115	2.438.534	138.760	-2.299.773	2.302.786	71.757	-2.231.029
2.4	ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	42.023		-42.023	44.762		-44.762	39.133		-39.133
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	128.657		-128.657	161.187		-161.187	165.205		-165.205
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	-141.851	-88.866	52.985	139.573	62.018	-77.555	133.141	68.740	-64.401
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	37.452	15.008	-22.444	21.612	12.634	-8.978	23.350	15.155	-8.195
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	57.576	8.060	-49.515	664.960	505.399	-159.561	46.080	6.255	-39.825
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.243.379	25.527	-1.217.852	1.084.789	25.289	-1.059.500	1.074.828	25.054	-1.049.774
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	812.303	268.939	-543.363	943.236	331.173	-612.063	1.010.244	311.347	-698.897
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	652.750	865	-651.886	160.776	1	-160.775	136.060	0	-136.060
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	934.631	432.756	-501.875	1.059.404	410.608	-648.796	1.079.484	414.264	-665.220
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	372.856		-372.856	421.883		-421.883	406.282		-406.282
5.5	CULTUREEL ERFGOED	105.396	28.187	-77.209	129.899	7.511	-122.388	121.547	7.661	-113.886
5.6	MEDIA	267.098		-267.098	272.145		-272.145	273.488		-273.488
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	1.084.773	17.619	-1.067.154	1.247.454	14.960	-1.232.494	1.098.937	15.259	-1.083.678
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	1.337.255	48.660	-1.288.595	1.313.341	2	-1.313.339	1.168.327	2	-1.168.325
6.2	WIJKTEAMS	726.486	20.746	-705.740	1.490.623	0	-1.490.623	1.022.437	0	-1.022.437
6.3	INKOMENSREGELINGEN	5.143.894	3.673.738	-1.470.156	5.609.909	3.915.040	-1.694.869	5.573.441	3.911.100	-1.662.341
6.4	BEGELEIDE PARTICIPATIE	2.506.293	101.457	-2.404.836	2.452.435	0	-2.452.435	2.450.620	0	-2.450.620
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	445.902	0	-445.902	682.033	0	-682.033	464.079	0	-464.079
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	431.211		-431.211	497.686		-497.686	507.400		-507.400
6.71	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 +	3.129.534	387.285	-2.742.250	3.284.680	296.320	-2.988.360	3.546.363	198.071	-3.348.292
6.72	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 -	2.162.894		-2.162.894	2.422.879		-2.422.879	2.910.230		-2.910.230
6.81	GEESCALEERDE ZORG 18 +	52.904		-52.904	55.068		-55.068	55.092		-55.092
6.82	GEESCALEERDE ZORG 18 +	347.703		-347.703	437.389		-437.389	453.273		-453.273
7.1	VOLKSGEZONDHEID	577.714		-577.714	628.665		-628.665	656.598		-656.598
7.2	RIOLERING	1.530.231	1.735.750	205.519	1.515.465	1.773.324	257.859	1.501.295	1.806.308	305.013
7.3	AFVAL	1.541.940	1.825.075	283.135	1.536.479	1.960.617	424.138	1.616.115	1.944.952	328.837
7.4	MILIEUBEHEER	535.161	64.890	-470.271	549.642	56.207	-493.435	578.461	35.299	-543.162
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	54.381	30.607	-23.774	68.082	21.199	-46.883	69.672	21.623	-48.049
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	459.154	184.753	-274.401	428.449	15.516	-412.933	439.804	35.826	-403.978
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	716.878	535.813	-181.065	885.256	386.409	-498.847	314.781	69.800	-244.981
8.3	WONEN EN BOUWEN	598.868	453.639	-145.229	620.932	329.165	-291.767	638.877	472.697	-166.180
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	37.765.464	40.059.870	2.294.406	43.520.844	41.666.385	-1.854.458	40.643.902	41.439.070	795.168
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	8.753.784	9.727.698	973.914	7.920.890	12.953.639	5.032.749	3.110.991	3.488.710	377.719
0.11	SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING	46.519.248	49.787.567	3.268.320	51.441.734	54.620.024	3.178.291	43.754.893	44.927.780	1.172.887

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2019 - 2022

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.065.617		-1.065.617	1.080.963		-1.080.963	1.103.801		-1.103.801
0.2	BURGERZAKEN	988.935	186.316	-802.619	1.045.012	201.057	-843.955	1.008.593	205.078	-803.515
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	26.117	12.493	-13.624	26.792	12.743	-14.049	27.487	12.998	-14.489
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	4.828.206	469.778	-4.358.428	4.933.674	466.274	-4.467.400	5.088.347	463.296	-4.625.051
0.5	TREASURY	53.097	581.880	528.783	36.714	516.686	479.972	18.987	453.356	434.369
0.61	OZB WONINGEN	345.520	2.303.951	1.958.431	352.031	2.369.020	2.016.989	358.666	2.436.656	2.077.990
0.62	OZB NIET WONINGEN		1.057.592	1.057.592		1.078.744	1.078.744		1.100.318	1.100.318
0.64	BELASTINGEN OVERIG	25.056	224.287	199.231	25.557	228.773	203.216	26.068	233.348	207.280
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	27.913.623	27.913.623	0	28.466.222	28.466.222	0	29.067.777	29.067.777
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	245.169		-245.169	294.851		-294.851	297.106		-297.106
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	0		0	0		0	0		0
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	1.042.251	0	-1.042.251	1.093.800	0	-1.093.800	1.115.784	0	-1.115.784
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	262.681	5.254	-257.427	269.851	5.359	-264.492	277.232	5.466	-271.766
2.1	VERKEER EN VERVOER	2.317.918	73.194	-2.244.724	2.363.771	74.658	-2.289.113	2.410.967	76.151	-2.334.816
2.4	ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	39.983		-39.983	40.853		-40.853	41.742		-41.742
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	169.387		-169.387	173.685		-173.685	178.099		-178.099
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	107.234	68.422	-38.811	24.125	24.125	0	24.850	24.850	0
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	24.033	15.458	-8.575	24.737	15.767	-8.970	25.462	16.082	-9.380
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	47.039	6.380	-40.659	48.031	6.508	-41.523	49.056	6.638	-42.418
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.068.753	24.823	-1.043.930	1.052.300	24.596	-1.027.704	1.043.032	24.596	-1.018.436
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	1.034.205	311.525	-722.680	1.058.535	311.708	-746.827	1.073.250	311.893	-761.357
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	136.354	0	-136.354	136.659	0	-136.659	136.974	0	-136.974
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	1.095.291	422.550	-672.741	1.109.163	431.001	-678.162	1.125.077	439.620	-685.457
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	409.111		-409.111	412.026		-412.026	415.030		-415.030
5.5	CULTUREEL ERFGOED	123.757	7.814	-115.943	126.034	7.970	-118.064	128.380	8.130	-120.250
5.6	MEDIA	278.945		-278.945	284.516		-284.516	290.207		-290.207
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	995.007	15.565	-979.442	1.019.155	15.876	-1.003.279	1.043.950	16.193	-1.027.757
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	1.169.139	2	-1.169.137	1.169.324	2	-1.169.322	1.183.258	2	-1.183.256
6.2	WIJKTEAMS	1.039.962	0	-1.039.962	1.058.056	0	-1.058.056	1.076.742	0	-1.076.742
6.3	INKOMENSREGELINGEN	5.621.290	3.930.540	-1.690.750	5.687.083	3.950.110	-1.736.973	5.774.844	3.969.813	-1.805.031
6.4	BEGELEIDE PARTICIPATIE	2.362.000	0	-2.362.000	2.236.000	0	-2.236.000	2.106.000	0	-2.106.000
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	477.952	0	-477.952	475.433	0	-475.433	484.988	0	-484.988
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	512.050		-512.050	522.297		-522.297	532.762		-532.762
6.71	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 +	3.601.703	198.071	-3.403.632	3.637.036	198.071	-3.438.965	3.694.101	198.071	-3.496.030
6.72	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 -	2.916.683		-2.916.683	2.923.362		-2.923.362	2.930.275		-2.930.275
6.81	GEESCALEERDE ZORG 18 +	55.116		-55.116	55.141		-55.141	55.167		-55.167
6.82	GEESCALEERDE ZORG 18 +	453.273		-453.273	453.273		-453.273	453.273		-453.273
7.1	VOLKSGEZONDHEID	657.656		-657.656	670.981		-670.981	684.581		-684.581
7.2	RIOLERING	1.659.566	1.869.529	209.963	1.644.906	1.934.962	290.056	1.680.104	2.002.686	322.582
7.3	AFVAL	1.648.423	2.034.925	386.502	1.678.692	2.088.812	410.120	1.712.619	2.144.940	432.321
7.4	MILIEUBEHEER	589.695	35.865	-553.830	601.203	36.390	-564.813	612.993	36.862	-576.131
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	71.338	22.056	-49.282	73.047	22.497	-50.550	74.800	22.947	-51.853
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	453.921	36.143	-417.778	468.511	36.466	-432.045	481.590	36.795	-444.795
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	330.023	78.354	-251.668	337.062	78.499	-258.563	353.290	87.619	-265.671
8.3	WONEN EN BOUWEN	666.267	501.948	-164.319	683.976	515.518	-168.458	696.194	536.331	-159.863
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	41.015.722	42.408.338	1.392.616	41.408.222	43.118.415	1.710.193	41.895.727	43.938.512	2.042.785
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	3.351.176	3.575.754	224.578	3.592.444	3.512.951	-79.493	3.834.828	3.515.218	-319.610
0.11	SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING	44.366.898	45.984.092	1.617.195	45.000.666	46.631.366	1.630.701	45.730.555	47.453.730	1.723.175

Lijst van gebruikte afkortingen in Begroting 2019-2022

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur	MEV	Macro Economische Verkenningen
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling	MFC	Multi Functioneel Centrum
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk	MGR	Mudulaire gemeenschappelijke regeling
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
APV	Algemene Plaatselijke Verordeningen	MOP	Meerjaren Onderhoudsplanning
ARBO	Arbeidsomstandigheden	MPG	Meerjarenprognose grondbedrijf
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen	NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	NARIS	NAR Risicomanagement Informatie Systeem
AVV	Adviesdienst voor verkeer en vervoer	NEN	Nederlandse Norm
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	NIM	Nijmeegse Instelling voor Maatschappelijk werk
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen	NMP	Nationaal Milieu Programma
BBSH	Besluit Beheer Sociale Huursector	NP	Nabestaandenpensioen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording	NPR	Nederlandse Praktijk Richtlijn
BCF	BTW -Compensatiefonds	NSVV	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
BDU	Brede doeluitkering	NWB	Nederlandse Waterschapsbank
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	OALT	Onderwijs in Andere Levende Talen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	OBR	Openbare Bibliotheek Rivierenland
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar	ODRN	Omgevingsdienst Regio Nijmegen
BRIM	Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten	OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
BRK	Basis Registratie Kadaster	OGO	OntwikkelingsGericht Onderwijs
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen	OP	Oudedagpensioen
BROM	Besluit Rijkssubsidiëring Onderhoud Monumenten	OV	Openbaar Vervoer
BRP	Basisregistratie Personen	OVD	Ondernemersvereniging Druten
BRRM	Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten	OVO	Onderlinge Verzekeringen Overheid
BSO	Buitenschoolse opvang	OZB	Onroerende Zaak Belasting
BSOT	Brede School Ondersteuningsteams	PGB	Persoonsgebonden budget
BTHMW	Bijna Thuis Huis Maas en Waal	PPS	Publieke- Private samenwerkingen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	PREV	Programmering Regionale Verkeersveiligheid
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten	PVVP	Provinciaal Verkeer en Vervoerplan
BVO DRAN	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	RAP	Regionaal Actieplan
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	RAV	Regionale Ambulancevoorziening
CAR-UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling- Uitwerkingsovereenkomst	RBGZ	Regionale Brandweer Gelderland-Zuid
CAZ	Collectieve Aanvullende Zorgverzekering (CAZ)	RBT	Regionaal Bureau voor Toerisme
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	RDMZ	Rijksdienst Monumentenzorg
CER	Compensatie eigen risico	RDW	Rijksdienst wegverkeer
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg	RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	RO	Ruimtelijke Ordening
COA	Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers	ROB	Regionaal Ondersteunings Bureau
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	ROV	Ruimtelijke Ordening Volkshuisvesting
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer	ROVL	Richtlijn Openbare Verlichting
CPB	Centraal Plan Bureau	RTG	Ronde Tafel Gesprekken
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechneek	RTV	Radio en Televisie
CVA	College van Arbeidszaken	RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer	RUP	Ruimtelijk Uitvoeringsplan
DAR	Dienst Afvalstoffen en Reiniging	SBO	Speciaal Basisonderwijs
DB	Dagelijks Bestuur	SCAD	Stichting Culturele Accommodatie Druten
DBA	Dynamische Beleidsagenda	SE	Standaardeenheid
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	SKW	Sociaal Cultureel Werk
EGEM	Elektronische Gemeenten	SNO	Service Niveau Overeenkomst
E-MOVO	Elektronische Monitor en Voorlichting	SO	Speciaal Onderwijs
EMU	Economische en Monetaire Unie	SOH	Spreekuurondersteuner Huisartsenzorg
FIDO	Wet financiering decentrale overheden	SPOM	Stichting Primair Onderwijs Maas & Waal
FPU	Flexibele Pensioen Uitkering	SSKW	Stichting Sociaal Cultureel Werk
FTE	Full-time equivalent	SVG	Stichting Vervoer Gehandicapten
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie	TERP	Toeristisch en Recreatief Platform
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst	TOR	Team Openbare ruimte
GGW	Grond-, weg en waterbouw	TSV	Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg	VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening Ongevallen en Rampen	VHV	Volkshuisvesting
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
GOA	Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid	VNR	Vereniging van Nederlandse Riviergemeenten
GP	Geregistreerd Partnerschap	VO	Voortgezet Onderwijs
GR	Gemeenschappelijke Regeling	VPB	Vennootschapsbelasting
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan	VPTZ	Vrijwilligers palliatieve terminale zorg
GVVP	Gemeentelijk verkeersveiligheidsplan	VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
HALT	Het alternatief	VROM	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
HCD	Hockeyclub Druten	VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
HHT	Huishoudelijke Hulp Toeslag	VSV	Voortijdig Schoolverlaten
I&A	Informatievoorziening & Automatisering	VTA	Visual Tree Assessment
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater	VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatieplan
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte	VVTV	Voorwaardelijke Vergunninghouders Tot Verblijf
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie	WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
IHP	Integraal Huisvestings Plan	WAS	Wet Aansprakelijkheid Speeltoestellen
IMK	Intermediar Midden Kleinbedrijf	WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst	WDW	Werkorganisatie Druten Wijchen
IOAW	Inkomensvoorz. Oudere en ged. Arbeidsongeschikte werkloze Werkn.	WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
IOAZ	Inkomensvoorz. Oudere en ged. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfst.	WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
IOR	Interregionaal Overlegorgaan Rivierenland	WKO	Warmte- en koudeopslag
IPO	Interprovinciaal Overleg	WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
iRvN	ICT Rijk van Nijmegen	WOM	Wijk Ontwikkelings Maatschappij Druten-West B.V.
IVBP	Integraal Veiligheidsbeleidsplan	WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	WPB	Wet bescherming persoonsgegevens
KAN	Knooppunt Arnhem Nijmegen	WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten	WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
KLPD	Korps landelijke politiediensten	WTCG	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
KWP	Kwalitatief Woningbouwprogramma	WUW	Wet Uitkering Wegen
LHO	Lokaal Handhavingsoverleg	WWB	Wet Werk en Bijstand
LKWP	Lokale Kwalitatieve Woningbouwprogramma	WWZ	Wonen, Welzijn, Zorg
LOP	Landschapsonwikkelingsplan	ZLTO	Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
LTP	Lokale Toegangspoort	ZMLK	Zeer Moeilijk Lerende Kinderen
LVG	Licht Verstandelijk Gehandicapten		
MAB	Meerjarenplanning Actualisatie Bestemmingsplannen		
MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen		